

ב"ה • ערב שבת קודש פרשת בראשית • כ"ח תשרי ה'תשפ"א

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

התקשרות

א'שסט

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפרשת השבוע
• הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים • יומנים
• ותאריכי חב"ד • שניים מקרא ואחד תרגום

צעירי
אגודת
חב"ד

[אחד שאל את הרבי מהו עניין הנסיעה אל ה'אוהל', והרי אפשר תמיד ובכל מקום להיות בהתקשרות עם הרבי? והשיב לו הרבי:] "איתא בספרים שבמקום שנמצא הגוף, דווקא שם יכולה להיות ההתקשרות עם היחידה שבנפש".

(שבת פרשת במדבר תש"י - ימי בראשית', עמוד 166)

4 < דבר מלכות • 8 < משיח וגאולה • 9 < ניצוצי רבי • 13 < לוח השבוע • 16 < עת לדעת • 17 < יומן מבית חיינו • 21 < שניים מקרא ואחד תרגום

זמני השבוע

תאריך	עלות השחר		זמן ציצית ותפילין	זמן ק"ש	סוף חצות היום והלילה	גדולה מנחה	שקיעת החמה	צאת הכוכבים
	120 ד' הזריחה	72 ד' לפני הזריחה						
ו', כ"ח בתשרי	4.46	5.33	5.54	9.34	12.26	12.56	6.07.0	6.31
ש"ק, כ"ט בתשרי	4.47	5.34	5.55	9.34	12.26	12.56	6.05.9	6.30
א', ל' בתשרי	4.48	5.34	5.56	9.34	12.26	12.56	6.04.8	6.29
ב', א' במרחשוון	4.48	5.35	5.56	9.34	12.26	12.56	6.03.6	6.28
ג', ב' במרחשוון	4.49	5.36	5.57	9.35	12.25	12.55	6.02.5	6.27
ד', ג' במרחשוון	4.50	5.36	5.58	9.35	12.25	12.55	6.01.5	6.26
ה', ד' במרחשוון	4.50	5.37	5.58	9.35	12.25	12.55	6.00.4	6.25
ו', ה' במרחשוון	4.51	5.38	5.59	9.36	12.25	12.55	5.59.3	6.24

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
17:25	18:42	17:47	18:43	17:35	18:42	17:48	18:44	17:48	18:44
17:18	18:34	17:39	18:36	17:28	18:35	17:40	18:36	17:40	18:36

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונב

מערכת: לוי יצחק שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט,

אליהו קעניג, אברהם מרינובסקי, מנחם מענדל שייקביץ

מו"ל: המרכז לעזרי שליוחות, ת"ד 1122 כפר חב"ד 6084000

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

ISSN 7474-0793 • גיליון 1369

העולם ממתין לתיקון

בפרשת בראשית מסופר אודות סדר הבריאה, ומסיים בכתוב "אשר ברא אלוקים לעשות", ומפרש רש"י (בשם המדרש) "לתקן". כלומר, אף-על-פי שהקב"ה ברא את העולם באופן שהעולם צריך תיקון, דהיינו שיש בו חסרון, מכל-מקום, מיד בתחילת הבריאה הייתה כבר הכוונה בחסרון זה - בכדי שהאדם יתקן וישלים את החיסרון.

וידעת ענין זה היא יסוד בכללות העבודה:

כאשר יהודי הולך לפעול איזה עניין בעולם, יכול לבוא היצר-הרע ולטעון: כיצד הנך הולך לשנות

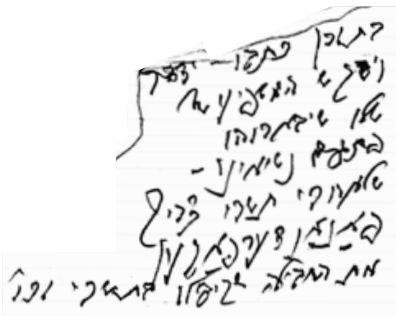
סדרי בראשית!?

...והמענה על זה - "אשר ברא אלקים לעשות", "לתקן", וכיוון שכן, הרי אינו הולך נגד סדרי

בראשית, ואדרבה: הכוונה של סדרי בראשית היא שיהודי יתקן וישלים את החסרון.

(תורת מנחם כרך טו עמ' 189)

הכתב והמכתב 'לפרוק' את תשרי

מענה לאחד מתלמידי התמימים ששהה בחודש החגים ב'בית חיינו', ובסופו כתב לרבי וביקש הדרכה כיצד להמשיך ולהתעלות בעבודת ה':

בתוכן כתבו - ידבר ויבקש המשפיע ש"י שלו שיבארוהו פתגם נשיאינו - שלאחרי תשרי צריך פֿאַנאַנדערפּאַקען [= לפרוק] את החבילה שקיבלו בתשרי וכו'.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ח בתשרי ה'תשפ"א - ה' במרחשון ה'תשפ"א

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ח בתשרי	הלכות מאכלות אסורות פרק יד-טז.	הל' ברכות פרק ט.	מל"ת קפז. קפז. קפז. קפ"ט. קצ. קצא. קצב.
ש"ק	כ"ט בתשרי	פרק יז. הלכות שחיטה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק י.	מל"ת קצג. קגג. קצד. מ"ע קמו.
א'	ל' בתשרי	פרק ג-ה.	פרק יא.	מל"ת קא.
ב'	א' במרחשוון	פרק ו-ח.	הל' מילה.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קמז.
ג'	ב' במרחשוון	פרק ט-יא.	פרק ב.	מל"ת שו.
ד'	ג' במרחשוון	פרק יב-יד.	פרק ג.	מ"ע קמח.
ה'	ד' במרחשוון	נדבות פי וגו'. ספר הפלאה והוא ספר שש"י. הלכות שבועות.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	סדר תפלות כל השנה. נהגו העם.. ימלוך עלינו וכו'.	מל"ת סא.
ו'	ה' במרחשוון	פרק ד-ו.	נוסח ברכות התפלה וסידורן. א) ברוך אתה.. נוסח הקדיש.. אחת באמצע.	מל"ת סב.

שבחו של גן עדן

ארבעה נהרות סבבו את גן העדן, שמותיהם מצויינים בתורה ורש"י דן בהרחבה במשמעויותיהם • ביאור נפלא בדברי רש"י, שמעניק הבנה חדשה לסוגיה • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

- לא מתעכב רש"י לבאר את הטעם שנקראו בשם זה [וגם אינו אומר "לא ידעתי", כפי שכותב בכמה מקומות שבהם אינו יודע הפירוש על דרך הפשט⁸], כיון שבפשטות הכתובים אין הכרח לבאר טעמי השמות, וכדברי רבי אברהם בן עזרא⁹: "אל תבקש טעם לכל השמות כו" (אף שבמדרשי חז"ל נתבארו טעמים לכמה שמות¹⁰).

ואם כן, מדוע הוצרך רש"י בכלל לבאר טעם השמות של ארבע הנהרות?!

וגם ללא ראייה מפסוקים אחרים - יוקשה מפסוק זה גופא:

באותו פסוק שבו נאמר "שם האחד פישון", נאמר גם "הוא הסובב את כל ארץ החוילה", ורש"י אינו מפרש טעם השם "חוילה" (אף שבמדרש מצינו טעם לדבר¹¹), כיון שבפשטות הכתובים אין צורך לבאר טעמי השמות; ואם כן, מהו הצורך לפרש טעמי השמות של ארבעת הנהרות?!

והרי הדברים קל וחומר: ומה בנוגע לשם "הבל", שנזכר מיד לאחרי השם "קין", ובין השם "חווה" שלפני זה והשם "שת" שלאחרי זה, שבהם נתפרש טעם השם, לא הוזקק רש"י לבאר טעם השם - בפסוק דידן שבו נזכר גם "ארץ החוילה", ללא פירוש טעם השם, בוודאי לא הוצרך רש"י לפרש טעם שאר השמות שבפסוק.

א

על¹ הפסוק "שם האחד פישון וגו'", מפרש רש"י: "פישון - הוא נילוס נהר מצרים, ועל שם שמימיו מתברכין ועולין ומשקין את הארץ נקרא פישון, כמו ופשו פרשי². דבר אחר פישון הוא מגדל פשתן, שנאמר אצל מצרים ובושו עובדי פשתים³. גיחון - שהיה הולך והומה והמייתו גדולה מאוד, כמו וכי יגח⁴, שמנגח והולך והמהו. חדקל - שמימיו חדין וקלין. פרת - שמימיו פרין ורביץ ומברין את האדם. וצריך להבין:

מדוע הוצרך רש"י לפרש טעם למה נקראו ארבעת הנהרות בשמות אלו?!

ובהקדים - שיש מקומות שהתורה מפרשת טעם השמות (היינו, הקשר והשייכות של השם עם תוכן הדבר שנקרא בשם זה), וכמו השם "חווה", "כי היא הייתה אם כל חי"⁵, וכן "קין" על שם "קניתי איש את ה'", וכן "שת" - "כי שת לי אלוקים זרע אחר גו"⁶; ואף-על-פי-כן, כאשר התורה אינה מפרשת טעם על שמו של "הבל" או "חנוך", וכן כל שאר השמות

1) קודם שהחל בביאור דברי רש"י אמר כ"ק אדמו"ר שליטא: "כיון שפירוש רש"י שידבור אודותיו ביום שבת קודש זה הוא על הפסוק "שם האחד פישון וגו' פרת", שמימיו פרין ורביץ וכו' - הנה בהתועדות זו יסורו ההגבלות בנוגע לאמירת "לחיים", הן ההגבלה דג' כוסיות קטנים, והן ההגבלה דארבעים שנה, אבל בתנאי שיהיה זה בנחת, ולא באופן פראי, ורק בנוגע להתועדות זו, לא באופן שימשיכו זאת על כל השנה...".

2) חבקוק א, ח.
3) ישעיה יט, ט.
4) משפטים כא, כח.
5) פרשתנו ג, ג.
6) שם ד, א.
7) שם כה.

8) ראה ליקוטי שיחות חלק ה בתחילתו בשולי הגיליון הא'. וש"נ.
9) נח י, ח.
10) ראה - לדוגמא - תורה שלמה על הפסוק בראשית ה, ט (אות מז) ואילך.
11) ראה תורה שלמה על הפסוק (אות צו).

ומה גם שאינו מפרש את השם "ארץ החוילה" שבפסוק זה עצמו.

ועל כורחך צריך לומר, שכוונת רש"י לתרץ שאלה פשוטה שמתעוררת אצל הבן חמש למקרא בנוגע לשמות ארבעת הנהרות, שלכן לא צריך רש"י לפרשה, אלא לבאר מיד את התירוץ, על ידי פירוש שמותיהם, וכפי שיתבאר לקמן.

ב

בנוסף לשאלה הכללית הנ"ל - צריך להבין גם כמה פרטים בפירוש רש"י זה:

א) בפירוש הראשון מביא ראיה ממה שכתוב "ופשו פרשיו". ואינו מובן: מדוע הוצרך להביא ראיה מפסוק בחבקוק, בה בשעה שמצינו תיבה זו בחומש - בפרשת תזריע, שבה נאמר תיבת "פשה" ריבוי פעמים!

כאשר הבן חמש למקרא לומד אודות ארבע הנהרות, "שם האחד... ושם הנהר השני וגו'" - מתעוררת אצלו שאלה פשוטה: כיון שמדובר כאן אודות בריאת גן עדן קודם בריאת אדם הראשון - מהו הצורך בקריאת שמות לנהרות אלו, בה בשעה שאין מי שיקרא להם בשמות אלו?!

ג

[...] הביאור בפירוש רש"י:

כאשר הבן חמש למקרא לומד אודות ארבע הנהרות, "שם האחד... ושם הנהר השני וגו'" - מתעוררת אצלו שאלה פשוטה: כיון שמדובר כאן אודות בריאת גן עדן קודם בריאת אדם הראשון - מהו הצורך בקריאת שמות לנהרות אלו, בה בשעה שאין מי שיקרא להם בשמות אלו?!

ושאלה זו מתרץ רש"י על פי פירוש שמות הנהרות, שבהם מודגשת גודל מעלת גן עדן. ובהקדמה:

בפסוקים אלו מדובר אודות שבחו של גן עדן¹⁵: "ויטע... גן בעדן... ויצמח... (בו) כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל ועץ החיים גו' ועץ הדעת".

ועל-פי-זה יש לבאר מה שכתוב בנוגע ל"ארץ החוילה" (שזהו סימן על הנהר "פישון" ש"הוא הסובב את כל ארץ החוילה"), "אשר שם הזהב", ומוסיף: "וזהב הארץ היא טוב שם הבדולח ואבן השוהם" - דלכאורה אינו מובן: למאי נפקא מינה מה קורה ב"ארץ החוילה"? - אלא כל זה הוא כדי להפליא את שבחו של גן עדן, שנהר פישון שיצא ממנו והיה סובב את כל

ולא עוד אלא ששם לא פירש רש"י תיבה זו אפילו פעם אחת, כיון שמוכנת בפשטות הכתובים: "הנגע עמד בעניו ולא פשה", "ואם פשה תפשה גו"¹², היינו, פשפה הוא מלשון ריבוי, שהנגע נתרבה ונתפשט.

ואם כן, מדוע הוצרך רש"י להביא ראיה ("כמו") ממאורע שאירע לאחר ריבוי שנים, שחבקוק אמר בנבואתו על בבל: "ופשו פרשיו"?

ב) בנוגע לשם "פרת" - מפרש רש"י: "שממיו פרין ורביץ ומברין את האדם". ולכאורה: בשם "פרת" מרומז רק עניין ד"פרין", וכפי שזוכר הבן חמש למקרא מה שפירש רש"י בפסוק¹³ "פרו", "לשון פרי, כלומר, עשו פירות"; אבל בנוגע להמשך פירושו, "ורביץ", וכן "מברין את האדם" - היכן מרומז כל זה בשם "פרת"?

ולאחרי זה ממשיך רש"י ומפרש "כוש ואשור" - כי אף-על-פי ש"כוש" ו"אשור" נזכרו בפסוק לפני "פרת" (כדיוק המפרשים¹⁴), משנה רש"י את הסדר ומפרט תחילה "פרת", כיון שרוצה לפרש תחילה את השמות של כל ארבעת הנהרות, ואחר כך חוזר לפרש "כוש ואשור". אבל, כאמור, הקושיא היא מדוע צריך רש"י בכלל לפרש את שמותיהם של ארבעת הנהרות דווקא,

(12) תזריע יג, ה-ז. ועוד.

(13) פרשתנו א, כב.

(14) ראה לב ארי (ווילהרמש-דארף, תל"ד) על הפסוק.

(15) ב, ח ואילך.

ארץ החוילה, פעל בארץ החוילה שיהיה שם זהב, ולא סתם זהב, אלא זהב משובח ("זהב... טוב"), וכן "בדולח" ו"אבן השוהם" - שכל זה היה מצד הנהר פישון שיצא מגן עדן!

ועל פי זה יתבאר גם מה שכתוב "ונהר יוצא מעדן גו' והיה לארבעה ראשים" - דלכאורה אינו מובן דיוק הלשון "ראשים", ולא (כהלשון הרגיל בנוגע לנהרות)

כדי כך, שהסימן על המצריים הוא: "עובדי פשתים"¹⁸. "ושם הנהר השני גיחון" - "שהיה הולך והומה והמייתו גדולה מאוד, כמו וכי יגח, שנגח והולך והומה". והטעם שרש"י אינו צריך להביא ראיה, "כמו וכי יגח" - כי, "גיחון" אינה תיבה שפירושה מובן בלשון הקודש [ואדרבה: בהמשך הפרשה¹⁹ נאמר "על גחונך תלך", שפירושו הוא להיפך ממעלת הנהר שצריכה

כיון שכאן מדובר אודות שבחו של גן עדן, הנה אם היה כתוב "והיה לארבעה נהרות", אזי היה הבן חמש למקרא שואל: מה ההפלאה שבדבר?! גם במדינת צרפת יכולים לראות נהר גדול שנחלק לחמישה (ויותר) חלקים!

להתבטא בשם "גיחון", "שהיה הולך והומה וכו'[, ולכן מביא רש"י ראיה ממה שכתוב "וכי יגח", שנגיחת השור היא מתוך רעש כו'.

"ושם הנהר השלישי חדקל" - שמימיו חדין וקלין". וכאן אין צורך בפירוש כלל, כי "חד" ו"קל" הם תיבות בלשון הקודש שפירושה מובן.

"והנהר הרביעי הוא פרת" - שמימיו פרין ורביץ ומברין את האדם".

ה

ובהקדים:

על הפסוק "פרו ורבו"²⁰ מפרש רש"י: "אם לא אמר אלא פרו, היה אחד מוליד אחד ולא יותר, ובא ורבו, שאחד מוליד הרבה".

ובנידון דידן: אם נפרש שהשם "פרת" מורה רק "שמימיו פרין", אינו מובן מהו החידוש וההפלאה בזה? - ולכן בהכרח להוסיף גם "ורביץ".

ורש"י מוסיף "ומברין את האדם" - כי, בנוגע לפעולה בארץ, הנה בשלמא בנוגע ל"פישון" ש"הוא נילוס נהר מצרים", יש צורך בכך ש"מימיו מתברכין ועולין ומשקין את הארץ", כיון שאין גשמים יורדים במצרים

"יאורים" וכיוצא בזה?

והביאור בזה - שכיון שכאן מדובר אודות שבחו של גן עדן, הנה אם היה כתוב "והיה לארבעה נהרות", אזי היה הבן חמש למקרא שואל: מה ההפלאה שבדבר?! גם במדינת צרפת יכולים לראות נהר גדול שנחלק לחמישה (ויותר) חלקים!

ולכן נאמר "והיה לארבעה ראשים" - כדי להדגיש את גודל ההפלאה של גן עדן, שהנהר שיוצא מתחלק לארבעה נהרות שהם "ראשים", היינו, שהם המקור לכל הנהרות שבעולם.

ד

ובהמשך לזה מתרץ רש"י את שאלת הבן חמש למקרא מהו הצורך בקריאת שמות לארבעת הנהרות - שגודל שבחו של גן עדן מתבטא גם בכך שממנו יוצאי ארבע נהרות שיש בהם מעלות מיוחדות, כמודגש בשמותיהם: "שם האחד פישון" - "על שם שמימיו מתברכין ועולין ומשקין את הארץ נקרא פישון, כמו ופשו פרשיו" ("פשו" מלשון ריבוי¹⁶); או על שם "שהוא מגדל פשתן (כי בתיבת "פישון" ישנם שלושת האותיות פ' ש' ו' שבתיבת "פשתן"), שנאמר אצל מצרים ובושו עובדי פשתים", והיינו, שבמצרים היה פשתן מצוי לרוב¹⁷, ועד

(18) ראה פירוש רש"י שם: "זורעי פשתים על הנהר".

(19) ג, יד.

(20) פרשתנו א, כב.

(16) ראה פירוש רש"י שם: "רבו פרשיו".

(17) ראה גם פירוש רש"י משלי ז, טו.

ועדיין צריך לבאר, מדוע מביא רש"י ראייה ממה שנאמר בחבקוק, ולא מתיבת "פשה" שנאמרה כמה וכמה פעמים בפרשת תזריע (שמזה מוכח שהפירוש כאן אינו כמו בפרשת תזריע), וכן מהו הצורך בשני פירושים כפי שיתבאר בהזדמנות אחרת (כיון שהשעה מאוחרת, וצריכים תיכף להתפלל מנחה).

(משיחת שבת פרשת בראשית תשכ"ט - תורת מנחם כרך נד עמ' 244 ואילך)

אלא נילוס עולה ומשקה את הארץ²¹; אבל בנוגע לנהר פרת, הרי השקיית הארץ היא על ידי הגשמים [וכפי שפירש רש"י²² שקודם בריאת האדם "לא המטיר ה' אלוקים על הארץ", לפי שאדם אין לעבוד את האדמה, ואין מכיר בטובתן של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם, התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים"], ועל כורחך צריך לומר שפעולת האדם הריבוי של נהר פרת ("שמימיו פרין ורבין") היא - "מברין את האדם".

21) פירוש רש"י ריש פרשת מקץ, ויגש מז, י.

22) פרשתנו ב, ה.

סיכום

רש"י מתעכב לבאר את משמעות שמותיהם של הנהרות היוצאים מגן עדן, כגון: "חידקל - מימיו חדין וקלין" וכיוצא בזה.

צריך להבין:

א) בלימוד פשוטו של מקרא אין צורך להתעכב על משמעות שמות אנשים ומקומות. מדוע, אם כן, מפרש רש"י את התוכן והמשמעות שבשמות הנהרות היוצאים מגן עדן?

ב) בשם "פרת" מפרש רש"י: "שמימיו פרין ורבין ומברין את האדם". לכאורה, השם "פרת" רומז רק על כך שהמים "פרין", ומניין לרש"י שמימיו גם "רבין ומברין את האדם"?

הביאור:

א) שמות אלה ניתנו לנהרות עוד קודם בריאת האדם, וקשה: מפני מה זקוקים לשמות? הרי אין אדם שייקרא בהם! וליישב שאלה זו מבאר רש"י כי שמות אלה מבטאים את מעלותיהם של הנהרות, "מימיו פשין ורבין" "מגדלי פשתן", ומתארים את שבחו של גן עדן, שיוצאים ממנו נהרות בעלי מעלות מיוחדות.

ב) על הפסוק "ויברך אותם אלוקים לאמר פרו ורבו" מפרש רש"י: "אם לא אמר אלא 'פרו' - היה אחד מוליד אחד ולא יותר, ובא 'רבו' שאחד מוליד הרבה". לפי זה, צריך לומר כי השם "פרת" כולל גם שמימיו "רבין", שהרי בזה שמימיו "פרין" - "אחד מוליד אחד" - אין מעלה מיוחדת כל כך.

אולם, גם מה שמימיו "רבין" אין מעלה גדולה כל כך, כיון שבלאו הכי השקיית האדמה נעשית על ידי גשמים. בהכרח לומר שבמימיו מעלה נוספת "מברין גופו של אדם", וזהו שבחו של גן עדן, שיוצאים ממנו נהרות כה מובחרים.

ושבחי הנהרות מודגשים במיוחד לאור הלשון "ארבעה ראשים", שכן, נהרות גן-עדן הם המקור לכל הנהרות בעולם כולו.

נצחיות הגוף על-ידי הנשמה

ראייה לתחיית המתים בקל-וחומר מבריאת האדם - "דלא הווי חיי, דהוי חיי לא כל שכן" (אותן שלא היו מעולם נוצרין ונולדין וחיי, אותן שהיו כבר לא כל שכן שחוזרין וחיי). ועל-פי זה אינו מובן: מהו הצורך ב"עצם לוז" - הרי אפילו אם לא יישאר מהגוף כלום, יכול הוא להיבראות מחדש, בקל-וחומר מתחילת הבריאה, שאז נברא דבר שלא היה מעולם, ועל אחת כמה וכמה שדבר שכבר היה בעבר יכול לשוב ולהיבראות?

והביאור בזה - שהקל-וחומר "דלא הווי חיי, דהווי חיי לא כל שכן" אינו אלא תשובה ל"ההוא מינא", שרצה להכחיש את כל עניין תחיית המתים, וכדי לשלול סברא זו נאמר לו קל-וחומר זה; אבל לאמתם של דברים - עניין התחייה אינו באופן של התהוות חדשה (כמו בהתחלת הבריאה), כי אם עניין של שכר וגילוי ההמשכה שממשיכים על-ידי העבודה. והיינו, שפעולתה של הנשמה בעבודתה בגוף בזמן הזה על-ידי התורה ומצוות - היא המתגלית בגוף לעתיד לבוא, ולכן יש צורך באותו גוף עצמו שבו נתקיימו התורה ומצוות, ולא בהתהוות חדשה.

וזהו ההכרח שתחיית המתים תהיה על-ידי ה"עצם לוז":

אילו היה אופן התחייה רק מצד הקל-וחומר "דלא הווי חיי, דהוי חיי לא כל שכן" - היתה זו בריאה חדשה, ולא אותו הגוף שבו קיים האדם תורה ומצוות, ואילו הגוף שבו קיים תורה ומצוות - היה נפסד, מבלי שיישאר זכר מקיום התורה ומצוות על-ידי הגוף.

אמנם, לא זה הוא עניין תחיית המתים - שאינו בריאה חדשה, אלא גילוי ההמשכה שנעשית על-ידי העבודה, שלכן נעשית התחייה על-ידי ה"עצם לוז" דווקא, שהוא עיקר ועצם הגוף שנשאר תמיד בשלימותו, וממנו קם לתחייה אותו הגוף שבו נתקיימו התורה ומצוות.

(משיחת יום שמחת תורה תשי"ט;
תורת מנחם כרך כד, עמ' 149-147 - בלתי מוגה)

השכר לעתיד הוא גילוי ההמשכה שנעשית עכשיו

בפרשת בראשית מסופר אודות בריאת האדם: "וייצר הוי' אלקים את האדם עפר מן האדמה" - בריאת הגוף, ואחר כך - "ויפח באפיו נשמת חיים", נשמה שהיא "חלק אלוהים ממעל ממש". והכוונה בזה - כדי שהנשמה תעבוד עם הגוף כדי לעשות ממנו כלי לאלקות, והיינו, לפי שתכלית הכוונה היא "דירה בתחתונים" דווקא.

והעניין בזה - שכאשר הנשמה היא למעלה ועובדת עבודתה בעולמות עליונים, אזי פועלת המשכת אור הממלא בלבד, מה שאין כן על-ידי עבודתה בגוף מגעת הנשמה למעלה יותר, והיינו, לפי שהשורש של יש הנברא הוא מיש האמיתי, ולכן על-ידי העבודה בגוף הגשמי 'לוקחים' את העצמות, אלא, שלעת עתה הרי זה בהעלם, ויתגלה לעתיד לבוא.

וזהו עניין תכלית ושלימות השכר שיהיה בזמן התחייה:

ידועה שיטת הרמב"ן (וכן פוסקת תורת החסידות להלכה) שהתכלית אינו גן-עדן לנשמות בלא גופים, אלא זמן התחייה שאז יהיו נשמות בגופים דווקא.

וטעם הדבר - על-פי הידוע שכללות עניין השכר הוא גילוי ההמשכות שנמשכים עכשיו על-ידי התורה ומצוות, וכיוון שתכלית ההמשכה היא למטה בגוף דווקא, שעל-ידי זה לוקחים את העצמות, לכן גם השכר - שענינו גילוי ההמשכה שעל-ידי העבודה - הוא למטה בגוף.

וזהו מעלת זמן התחייה על גן עדן, שבגן עדן נמשך רק אור הממלא, מה שאין כן בזמן התחייה תהיה התגלות העצמות.

על-פי זה יובן מה שכתוב בזוהר שתחיית המתים תהיה על-ידי "עצם הלוז", שנשארת בשלימותה גם לאחר שהגוף נרקב, וממנה תתחיל התחייה:

ובהקדמה, שלכאורה אינו מובן: מצינו בגמרא

ניצוצי רבי

מאת הרב מרדכי מנשה לאופר

"צריכים לדעת מה הקב"ה דורש!"

'הידורים' במצוות אינם בכלל איסור 'בל תוסיף'. קבלת תלמידים לישיבה גם כשאינן להם אמצעים לשלם שכר-לימוד. חשיבות הכנסת תלמידות לסמינרים בכל דרך וזהירות מאי קבלתן חס-ושלום. יציאת תלמידים לחו"ל רק לצורך תלמוד-תורה. ההחלטה לקיום בית לפי התורה - אין בה קושי ותצליח. מוסדות להחזרה בתשובה - היפך פסק-דין שאסור להזכיר "זכור מעשיך הראשונים". מדוע לא אחז הרבי את ה'עץ חיים' בטלית?

אך בין השאר ציין בדבריו את המצוטט כאן.

קבלת תלמידים לישיבה ללא שכר לימוד

בז' מרחשון תשכ"ז ('ימי תמימים' כרך ג' עמ' 324) נשלח מכתב מזכירות הרבי להנהלת ישיבת תומכי תמימים:

"הגיעה אלינו היום שמועה אשר הישיבה... ממאנת מלקבל תלמידים חדשים שכפי דבריהם אינם יכולים לשלם שכר לימוד בסך שדורשים מאיתם. ואף שקשה להאמין בשמועה זו ואשר תלמידים יסתובבו בחוצות אך ורק משום שאין להם כסף, בכל זאת מצאנו לנכון למחר בבקשתינו לברר לפנינו המצב בעניין הנ"ל."

חשיבות קבלת תלמידות לסמינרים

הוראות טלפונית ברורות נתקבלו בשנת תשד"מ ('ימי תמימים' כרך ח' עמ' 233):

"בעניין קבלת תלמידות לסמינר... המדובר כאן בנפש מישראל; באם יש למישהו שנים-עשר ילדים גם הם לא כולם שווים ואי-אפשר להשאירם להפקר,

"הידורים" במצוות - אין זה בכלל איסור "בל תוסיף"

בשיחת ש"פ תצא תשכ"ז ('תורת מנחם' כרך נ' עמ' 346) אמר הרבי:

מנהג ישראל בחודש אלול להדר במצוות יותר מאשר במשך כל השנה.

והיינו, שאף שגם במשך כל השנה מהדרים במצוות, הרי בעניני תורה ומצוות אין הגבלות, ואין זה בגדר של "בל תוסיף" (ראה אנציקלופדיא תלמודית ערך בל תוסיף (כרך ג' עמ' שכו ואילך, ושם נסמן)) כמו בנוגע לכל הענינים של מצוות דרבנן, דברי סופרים, עד למנהג ישראל (תורה הוא) שנכללים בתרי"ג מצוות.

מעלת הנופל על קידוש השם

בר"ח טבת תשל"א ('אגרות-קודש' כרך ז' עמ' נט-ס) כתב הרבי:

צריך עיון אם יש להרבות בתוארים לאחר הזכרת ה"ה", המורה שנפל על קידוש השם.

הרקע לדברים:

בשנת תשל"א הופיע ספר זיכרון בשם "דובב שפתי ישנים" לזכרו של חייל צה"ל דב אטינגר הי"ד שנפל בהרי חברון. הרבי עודד את הוצאת הספר (במכתבו)

רשות לפרסום תשובות

ב'אוצרות ליובאוויטש' [תכריך מענות ויחידויות] מצאנו את הקטע הבא:

"פעמים לצורך תעמולה בעניני תורה ומצוות נזקקים לפרסם שו"תים מגדולי ישראל מדורות קודמים שחיו דעתם בעניינים הקשורים לבעיות העומדות על הפרק בימינו.

"טרם הפרסום הורה אד"ש - לברר באם ישנם יורשים ואז - שייקשו רשות מיורשי אותם גדולי-ישראל או מחברים לפרסם התשובות שלהם.

"וזאת מכמה טעמים: (א) עצם הענין הוא טוב נכון והגון גם עפ"י דין תורה. (ב) אותם המנגדים לעניני הדת עלולים להתסיס את יורשי הנ"ל וכו', וקבלת הרשות תשלול אפשרות זו מכל וכל".

[והשווה: 'ימי תמימים' כרך ה' עמ' 155]

יציאה לחו"ל רק לצורך לימוד

בג' אדר תשל"א ('ימי תמימים' כרך ה' עמ' 125) נמסרו הדברים הבאים בטלפון להרב אפרים וולף ונראה שהם עפ"י מענה בכתב:

"דעת כ"ק אדמו"ר שליט"א היא אשר התלמידים ששולחים מאה"ק ת"ו לכאן [=חו"ל] צריכים להיות תלמידים מצויינים, וכדמוכח מפס"ד [=מפסק-דין] הרמב"ם הידוע".

הכוונה היא לדברים שנתבארו גם ב'תורת מנחם' כרך ב' עמ' 92:

מהדברים היחידים שרק בשבילם מותר לצאת מארץ ישראל (ולולי זאת אסור לצאת מארץ ישראל) לחוץ לארץ, הוא "ללמוד תורה" (רמב"ם הלכות מלכים פ"ה ה"ט), ובנידון-דין, לקח הרבי על עצמו את האחריות והורה להם לצאת מארץ ישראל בשביל ללמוד התורה, וכיון שכן, הרי, אם חסר אצלם חס-ושלום בלימוד התורה, נמצא, שהרשיון להיציאה מארץ ישראל אינו בתקפו ע"פ דין.

לא להזכיר לבעלי-תשובה את מעשיהם

בג' ניסן תשמ"מ ('ימי תמימים' כרך ז' עמ' 356) כותב הרב אפרים וולף:

"בזמנו הייתה לנו הוראה [מהרבי] שלא לפתוח ישיבה מיוחדת בנפרד לבעלי תשובה כי אם להכלילם בתוך מסגרת הישיבה, וכמדומני שגם לירושלים ולצפת

וההכרח למצוא הדרך איך שכל הבנות יוכלו להתקבל כתלמידות בסמינר, ובאם הולכים בדרך זו באופן של אמת לאמיתו יהיה אפשר למצוא לכך את הדרך המתאימה".

ויום קודם לכן (שם עמ' 232):

"אולי חסר כסף או במקום, אבל דבר אחד צריך לדעת צו השעה למצוא דרך לקלוט התלמידות וכל המקיים אפילו נפש אחת כו'... כל מי ששומע אינו יכול [להתחמק] לומר שעל מוסד פלוני לקבלם... הצד השווה שצריך להציל הילדות ולעשות משהו בזה ואף אחד אינו יכול להתעלם.

"...פה מדובר בסכנה וגם-כן סכנת הנפש ונוגע גם-כן להדורות הבאים אחרי זה, והענין הוא רציני מאוד... שלא ישלכו בהחלטות. (בד בבד עם הכלל ש) אין (לו) לדיין אלא מה שעיניו רואות, אבל צריכים לדעת מה הקב"ה דורש!".

אין מניעה לשידוך בין בני דודים

בכ"ד מנחם-אב תשמ"ב ציטט הרב אפרים וולף מענה הרבי בקשר לשידוך:

באם החליטו שניהם לייסד ביתם על יסודי התורה והמצוות בחיי היום יום ויהא השידוך בשעה טובה ומוצלחת אזכיר על הציון.

ועוד מוסיף הרב וולף (דברים שנמסרו בעל-פה): "לשאלה אם העובדה שהמדובר והמדוברת הם בני דודים יש בה כדי למנוע את השידוך, הרבי שליט"א שולל שאלה זו, ואין בזה מניעה".

[והשווה: 'לקוטי שיחות' כרך כ' עמ' 647 ובמקומות שהובאו בשולחן מנחם' כרך ה' עמ' שכת-ט].

ההחלטה לקיום בית עפ"י תורה - אין בה קושי ותצלח

להחלטה - כשיחליטו באמת ובשמחה בזה - יעזרם השי"ת ויקיימו ההחלטה ואין מקום כלל לדאגה בזה. קטע זה בא כהמשך לקטע שקדם לו:

בודאי החליטו שניהם... לייסד ביתם בישראל על יסודי התורה והמצוה בחיי היום יומים, ויהי רצון שתהא בשעה טובה ומוצלחת ולבנין בית בישראל בנין עדי עד. בברכה.

(אגרות-קודש' כרך כו עמ' קכח)

לביית העלמין ('ימי תמימים' כרך ח' עמ' 53).

מדוע לא אחז הרבי את העץ חיים בטלית?

ב'ספר המנהגים' עמ' 13 נאמר: "בעלי" [ה] לתורה: אחיזה ב"עץ חיים" על ידי הטלית...".

כמקור מצייין הרבי (הדברים נדפסו לראשונה בקונטרס זה (ב' ניסן תש"ח) במנהגי הארציית): ראה הדעות בנושאי-כלי השולחן-ערוך אורח-חיים ריש סימן קמ"ז.

ולפני-כן (ב'ספר המנהגים' שם): ומצייין - כ"ק אדמו"ר שליט"א: רק כ"ק מו"ח אדמו"ר ראיתי נוהר בזה.

ואכן לא ראינו שהרבי אחז את עצי החיים בטלית מלבד בשמחת-תורה [יש-אומרים שבשנים האחרונות אף בשמחת-תורה לא אחז הרבי את העץ חיים בטלית]. הרב ר' מנחם זאב הלוי גרינגלאס כותב ברשימתו: "לזה אשר ק"ק [קודש קדשים] אד"ש [אדמו"ר שליט"א] אינו אוהז העץ חיים של הספר-תורה בטלית שמעתי מרממ"ט [ר' מנחם מענדל טננבוים] ששאל זה וכ"ק אד"ש ענה לו שאינו יכול לעשות זה בעלייתו לתפלת מנחה (בש"ק או בימי התענית) לזה אינו נוהר בזה גם בבוקר".

קביעת שלט בחצר בית כנסת

והנה תשובה לשאלה על יסוד הנהגה בבית הכנסת של כ"ק מו"ח אדמו"ר:

"לשאלתנו באם אפשר לקבוע שלט בחצר ביהכנ"ס וביהמ"ד צמח צדק בירושלים העתיקה [=שלט של מנדב לעילוי-נשמת אביו] - יש לדבר זה תקדים שבביהכנ"ס של אדמו"ר [=אדמו"ר (מוהרי"צ) נשמתו-עדן] קבעו שלט בגודל 14x12 אינטש, ולכן אפשר לעשות זאת גם כאן".

(י"ז אייר תשמ"ה (על שאלה מט"ו אייר) - 'ימי תמימים' כרך ח' עמ' 289)

"דברים בטלים" - שאינם שייכים למעשה בפועל

ככמה הזדמנויות אמר הרבי שגם כאשר מדברים דברים רצויים, דברי תורה וכו' - הנה כאשר הדברים

[למוסדות חב"ד בירושלים וצפת] היתה הוראה דומה".

בנושא זה דיבר הרבי בכיקורו של האדמו"ר מבעלז שליט"א בד' אדר שני תשמ"א (השווה: ספר 'בצל החכמה' עמ' 128). [וראה עוד ב'שיחות-קודש' תשמ"מ כרך ג' עמ' 102 ואילך בשלילת הביטוי "קירוב רחוקים"].

לסמוך "בלי נדר" להחלטה טובה

בשנת תשמ"ה שיגר תלמידי ישיבה קטנה אחי תמימים ראשון-לציון שורת החלטות טובות לרגל ר"ח כסלו וכו' אותם הם קיבלו על-עצמם והן:

א. שינון ל"ב פרקי תניא בעל-פה. ב. שינון י"ב פרקי תניא בעל-פה. ג. שינון מאמר חסידות בעל-פה. ד. לימוד 20 שיחות. ה. לימוד 20 דפי גמרא לעיון בעל-פה. ו. לימוד 50 דפי גמרא לגירסא בעל-פה. ז. לימוד 30 סימני הלכה בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן. ח. לרשום 38 ילדי ישראל לספר-תורה [הכללי של ילדי ישראל]. ט. לתת 38 מטבעות לצדקה בכל חודש. י. לספר סיפור חסידי בעת האכילה.

תגובות הרבי להחלטות אלו הייתה ('ימי תמימים' כרך ח' עמ' 372):

1. לצד המילים "ההחלטות הן" כתב הרבי: השמטת בל"ג!! [= השמיטו שההחלטות הן "בלי נדר"].
2. לצד החלטות א' ד' סימן הרבי קו וכתב: בשביל תלמידי ישיבה אינו ענינם.
3. על החלטות ט' י' סימן הרבי וכתב: "עד סוף כל הדורות!?"

עליה לקבר אחרי תקופה ארוכה

אימו של הרב אפרים וולף (ז"ל) מרת בריינדל ע"ה טמונה בבית החיים באמסטרדם, הולנד. כמה שנים לא ביקר הרב וולף בהולנד. בשנת תשמ"א שאל הרב וולף את הרבי אם לנסוע ולבקר בציונה. תשובת הרבי הייתה:

ע"ד עלי' לציון לאחר שלא היו שם כמה שנים לשלוח לפני"ז השמש' להודיע וכו'.

ר' אפרים וולף דיווח לרבי: "דיברתי עם א' מאנ"ש בהולנד, ר' שמעון שי' פורסט, ואמר שיוכל לנסוע אתי

גם כי תרבו תפלה אינני שומע" - פשוט שבתפלתו מקיים מצות תפלה, מכל-מקום, המבוקש דתפלה הוא שהקב"ה ימלא בקשתו. ולא עוד אלא שיש ציווי וחיוב להשתדל שהקב"ה ימלא בקשתו. ראה שו"ע אדה"ז הל' ברכות השחר ריש סימן נב. ובכמה מקומות.

גדר חדש ב"כבוד ספרים"

מעשה ביהודי ששיגר לרבי מספר ספרים שהוציא-לאור וביקש תשלום עבורם.

במענה כתב לו הרבי (אגרות קודש' כרך לב עמ' סה-סו):

עיקר תפקיד[דנו] כאן להוציא לאור ספרים ולא לקנות ספרים, אך מפני הכבוד שכבר שלח, יודיע המגיע בעד הנשלח וישגרו לו.

(שכנ: 1) דאי-אפשר מפני הכבוד [=של השולח] וכו' להחזירם, כולל (2)- כבוד הספרים.

החידוש, אפוא: מפאת כבוד ספרים אי אפשר לשגרם בחזרה!

'קולא' לנשמת הנפטר למעלה

אמרו חז"ל (עירובין מו, סע"א ושי"נ): "הלכה כדברי המיקל באבל", וחיידש הרבי שכיוון שקולא זו היא על-פי פסק-דין התורה, בהכרח, לומר שהנהגה זו מסייעת לנשמת הנפטר למעלה (להקל בדינו וכו') (המלך במסיבו' כרך ב' עמ' סו; תו"מ מנחם ציון כרך ב' עמ' 356 ואילך; 371).

הערת המו"ל: ממוצא הדברים למדנו כי חומרה בעניינים אלו עלולה לגרום ההיפך.

"יפתח האבל תחילה" ע"י שהאבל ש"ץ

ועוד חידוש למדנו בענייני אבלות: על פי דין נפסק (מועד קטן כט,ב. רמב"ם הל' אבל פי"ג ה"ג. טוש"ע יו"ד ר"ס שעו) ד"יפתח האבל תחילה", כלומר שעל האבל לפתוח בדברים כשנכנסים לנחמו.

ביום ב' כ"ז שבט תשמ"ח (התועדויות תשמ"ח' כרך ב' עמ' 624) הגיע הרב משה ניישלאס לנחם את הרבי, ומיד עם כניסתו פתח בדברים. כשהתנצל אחר-כך שפתח תחילה אמר לו הרבי שהפתחה על ידו (על ידי הרבי) הייתה כבר בשעת התפילה! זהו חידוש גדול שלא מצינו לפני-כן.

נשארים בעולם הדיבור ואינם פועלים פעולתם בנוגע למעשה בפועל, נחשבים הם ל"דברים בטלים" (ראה תורת מנחם כרך טו עמ' 227; 'התועדויות תשמ"ב' כרך א' עמ' 490. ועוד).

את הדברים השמייע הרבי גם ביום ה' כ"ד אייר תשל"ז בסיום ביקורו של הגה"צ ר"י אלתר, כיום האדמו"ר מגור שליט"א (פרדס חב"ד' גליון 18 עמ' 42), ולפני כן בעת ביקור אביו זצ"ל בעל "לב שמחה" יום ב' ט' אלול תשל"ח ('בצל החכמה' עמ' 64) - אז ייחס הרבי את הדברים להקאצקער (רמ"מ מקוצק). במקור לדברים נפלה טעות-הדפוס ב'פרדס חב"ד' שם ועתה הציון המדויק: שו"ת ארץ צבי - להרא"צ פרומער הי"ד אב"ד קוויגלאב - ח"ב (אה"ק תשמ"ח, תש"ס) סימן כה - בשם הרה"צ ר' פינחס מקוריץ.

ואולי יש להצביע על מעין מקור ברמב"ם הל' שבת פכ"ג הי"ח:

"אסור לחשב חשבונות, שהוא צריך להן, בשבת - בין שעבר, בין שעתיד להיות - גזרה שמא יכתוב לפיכך, חשבונות שאין בהן צורך - מותר לחשבן. כיצד? כמה סאין תבואה היה לנו בשנה פלונית, כמה דינרין הוציא בחתונת בנו, וכיוצא באלו; שהן בכלל שיחה בטלה, שאין בהן צורך כלל כו"ל".

[הרמב"ם מסיים: "המחשב אותן בשבת - כמחשב בחול". ומעיר ה'מגיד משנה': "אבל אין שיחה בטלה ראו' ליראי חטא"].

להלן חמישה חידושים של הרבי בענייני תורה הלכה וגדריה:

בתורה אין 'בדרך אגב'

בנוגע להענינים שבתורה, שכל הפרטים שבה, גם כשנראים בחיצוניות שהם רק בדרך אגב (על-דרך מקרה) הם הוראה.

כך קובע הרבי במאמר ד"ה עשרה שיושבין תשמ"ב - 'ספר המאמרים מלוקט' כרך ד' ע' פא.

גדר מצוות תפילה

במאמר ד"ה עשרה שיושבין תשמ"ב מוגה (ספר המאמרים מלוקט' חלק ד' עמ' עד) הערה 16 מחדש הרבי חידוש גדול בגדר מצוות תפילה:

המבוקש דתפילה הוא שהקב"ה ימלא את בקשתו [= של המתפלל] דהגם שגם כשיודע שלא תמולא בקשתו - כי עליו נאמר (ישעי' א, טו. רמב"ם הל' תשובה פ"ד הי"ז)

הלכות ומנהגי חב"ד

יום שישי כ"ח בתשרי

היום יש להוסיף בנתינת צדקה, יותר מהרגיל בכל ערב-שבת קודש¹.

שניים מקרא ואחד תרגום: נשיאי חב"ד נהגו לקרוא פרשה אחת או שתיים ('ראשון', 'שני') ביום חמישי בלילה אור ליום שישי. ביום שישי אחר חצות². היו מתחילים שוב מההתחלה, ו'מעבירים' את כל הסדרה עם הפטרה. בשבת בבוקר לפני התפילה, היו 'מעבירים' שוב מ'שביעי'. נזהרים (עכ"פ לכתחילה) שלא להפסיק באמצע קריאת שמו"ת³.

שבת-קודש פרשת בראשית כ"ט בתשרי, מברכים-החודש וערב- ראש-חודש מרחשוון

* ידוע פתגם רבותינו נשיאינו: "אזוי ווי מען שטעלט זיך שבת בראשית, אזוי גייט אַ גאַנץ יאָר" [=כפי שמתייצבים בשבת בראשית, כך נמשכת השנה כולה].

קידוש: למנהגנו, נזהרים גם בארה"ק שלא לקדש בליל שבת ב"שעה השביעית"⁵.

1) בנוסף על כל עש"ק, שותנים בו 'משנה' סכום כפול, גם בעד יום השבת (ראה הנלקט ב'שערי צדקה' סי' סא), הפעם יש להוסיף במיוחד, משום ש'בערב-ראש-חודש מסופים בנתינת צדקה' (התועודות תשמ"ו ח"ג סי' 593). מספרים שהרבי היה נוהג מדי ערב"ח ע"י הרב רוניר ז"ל שטרות-כסף (כנראה: \$100 בכל פעם) לצדקה, לגבאי ביהכ"נ (הרב פינסון ז"ל).
2) ובג"ק סוף כרך ח"י הביא הרבי שוו ההכרעה "בנוגע לפועל" בין הדעות השונות אודות הזמן המועדף לקריאת שמירת שהובאו בש"ע אדה"י סי' רפה (אחר חצות או אחרי תפילת שחרית), עיי"ש.
3) ש"ע אדה"י סי' רפה ס"ו. 'התקשרות' גיליון תסז עמ' 20.
4) לקוטי-שיחות, כרך כ, עמ' 556, וש"נ. וב'אוצר מנהגי חב"ד' ר"ע ת' מוכיח מלקוטי-שיחות, כרך י, עמ' 190, שגם מוצאי-שבת בכלל זה. (עוד בקשר לשבת בראשית-סיה"ש תש"ד עמ' 44. 'התועודות' תשנ"ב ח"א עמ' 188).
5) הדיינו בת"א מהשעה 17:41 עד השעה 18:41 (בשעות החורף). ראה ש"ע אדמו"ר סי' רעא ס"ג. 'קיצור הלכות' שם סי' ובהערות. שערי ה' ומנהג א"ח ח"א סי' קמא. 'התקשרות' גיליון שעט עמ' 16.

השכם בבוקר⁶ יתקבצו אנ"ש לבית-הכנסת לאמירת כל התהילים בציבור⁷. אחרי אמירת כל התהילים יאמר מי שאין לו הורים קדיש יתום. ואם יש חיוב - יארציט או אבל - יאמרו קדיש אחר כל ספר, ויאמרו תחילה (לפחות - יאמרנו האומר קדיש⁸) את ה'יהי רצון' שאחרי ספר זה. אחרי-כן ילמדו כשעה⁹ מאמר של חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך התפילה¹⁰.

"דבר אמירת תהילים האמור, אינו שייך לאיזה נוסח... ומצד אהבת-ישראל... עלינו להשתדל בכל מיני השתדלות¹¹, אשר יוקבע בכל הבתי-כנסיות

6) אמירת תהילים אינה דוחה תפילה בציבור (קובץ רד"ש עמ' 30), והמאחר - ישלימנה בהקדם (בספר 'היכל מנחם' ח"ג עמ' רסו: אחר מנהג, ואם לאו - ביום א'. וראה אגרות-קודש אדמו"ר מהור"י"צ, כרך ג עמ' תקעט. מאידך, היו מענות שונים ביחידות, לאלה שאינם מספיקים לסיים את כל התהילים בשבת מברכים: בס' 'דעם רבינו קינדער' עמ' תלד, וכן בס' 'דיני ומנהגי ראש-חודש - חב"ד' עמ' ז הערה 26 בד"ה ושמתני: ואולי כל אלו הן הוראות פרטיות במצב מיוחד).

7) כך היתה התקנה, ולא כ'שפיץ חב"ד' שחושבים שמכיוון שהם עוסקים בחסידות - אינם צריכים לבוא לאמירת תהילים, כי בזמן שהוא עוסק בלימוד החסידות או שהוא 'מייחד ייחודים' או שהוא בעצמו אינו יודע מה הוא עושה, מילא אומר הוא תהילים בפני-עצמו 'מורם מעם': לא כך היתה התקנה, אלא צריך לומר תהילים בציבור דווקא, יחד עם כל ישראל. שבהמשך לזה היא גם התקנה השנייה - התועודות שלאחר התפילה, שענין ההתועודות הרי הוא מיוסד על אהבת ישראל... שבזמן ההתועודות אומרים 'לחיים' ומברכים איש את רעהו... " (משניות שבת בראשית, התועודות א, תשכ"א). נדפס גם בס' 'דעם רבינו קינדער' עמ' תלב).

8) הרבי לא נהג לומר 'יהי רצון' אחר אמירת כל ספר שבתהילים (י"א שאמרו פ"א בסוף כל התהילים. ואז צריך לומר זאת כמובן בלשון רבים, כי כולל כל הספרים), וגם כאן הציע אמירתו רק כדי ליישב יותר אמירת קדיש על כל ספר, ומשמע שלא זאת אינו נאמר, את אמירת הפסוקים הנדפסים בספר התהילים לאומרו לפני ואחרי אמירת תהילים לא גרס הרבי כלל (ראה צילום כ"ק בשבועון 'כפר חב"ד' גיליון 789 עמ' 11, ומשם ל'התקשרות' גיליונות תמה, תפד ולשערי ה' ומנהג ח"ה סי' ג).

9) 'כנסתא בבית-הכנסת דווקא' (בכל שבת) - אג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ ח"א עמ' רפא.

10) כל הענין - ספר המנהגים עמ' 30.

11) באסיפת צא"ח שהתקיימה כנראה בראשית חודש כסלו תשי"ח העלו סבא לנהל תעמולה מורחבת אודות אמירת תהילים כפי שנחלק לימי החודש, אך הרבי העלה חשש שעיסוק גדול בזה באותה שעה פריע לפעילות הקבועה והיעקרית, ולכן ענה: "לעת-עתה לא לחשוב על-דבר פעולות חדשות בממדים רחבים". אבל יחד עם זה הורה: "מובן ופשוט שכל ה'ל' הוא בהנוגע לעבודה מיוחדת בהחדרת תקנה זו, אבל פשיטא שבכל הזדמנות יש להזכיר ולעורר על-דבר תקנה זו וכן אודות הישעור דחומש תניא" (ההדגשה שלי - אג"ק כרך טז עמ' קט). כן עורר הרבי בהזדמנות אחרת באמצעות המזכירות את י"ר צא"ח בשעתו הרה"ח ר' ישראל לייבוב ע"ה 'לעורר על כך [שתקנת אמירת תהילים בכל יום שייכת לכל יהודין], ולהשתדל שבבתי-כנסת רבים ככל האפשר תונהג תקנה זו' (ספר 'צעירי-אגודת-חב"ד' עמ' 193).

יום ראשון

ל' בתשרי, א' דראש-חודש מרחשון

בכל יום שיש בו מוסף, אין האבל יורד לפני התיבה, גם לא בתפילות ערבית ומנחה²². אומרים בתפילת ערבית "יעלה ויבוא" גם אם מתפללים ערבית מבעוד יום²³.

בליל ראש-חודש אין מפסיקין להכריז "יעלה ויבוא" לפני שמונה-עשרה²⁴ בדיבור, אבל טופחים על השולחן וכדומה כדי להזכיר זאת²⁵.

שכח לומר "יעלה ויבוא" בתפילת ערבית, אינו חוזר. בשחרית ובמנחה - אם נזכר (או הסתפק) לאחר אמירת ה"ה" של "המחזיר שכנתו לציון", יסיים "למדני חוקיך"²⁶, יאמר "יעלה ויבוא" וימשיך "ותחזינה". אם כבר סיים את הברכה, יאמר "יעלה ויבוא" שם, לפני "מודים". אם כבר התחיל "מודים" ועד סיום יהיו לרצון לפני "מודים". אם נזכר לאחר סיום יהיו לרצון לפני "מודים". אם נזכר לאחר סיום יהיו לרצון לפני "מודים".

בארה"ק, במוצאי ש"ק - ראה 'כפר חב"ד' גיליון 398 עמ' 31, ושם באריכות לפני ג' תמוז התשס"ו, שהרבי עורר את הרה"ח ר' אברהם ש"י שלמון מראשון-לציון שיש שאלה' בזה, ומתברר שלמרות שהרבי דיבר, כדרכו, על 'שאלה' ולא על איסור ממש, הרי בפועל הסביר זאת לעיתונאי מר יצחק שי' הילדסהיימר באריכות עד שעוככו והפסיד את הטיסה במוצאי ש"ק, בשעתו. ואם בני-יורק כך, בארה"ק על אחת כמה וכמה. ומתברר שבפועל מכינים פעמים רבות את המטוסים ש"ק כשיש להם צורך בכך. הכנה רגילה של מטוס ממשכת כשלוש שעות, וניתן היה לחשוב שלא לאסור ביהודי יותר מאשר בגוי 'בכדי שיעשו' (ראה קצות השלחן סי' קכד בבדי-השלחן סי' ק"ב בשם שו"ת כתב סופר או"ח סי' נ, ובפסקי תשובות סי' שיח אותיות ב-ג), אבל הרבי דיבר גם על טיסות שהיו בשעות מאוחרות יותר, וכנראה יש לאסור כל הלילה, אולי מפני שבפועל מחלים שבת בשבילנו ויש למנוע זאת, גם אם אין בטיסה זו איסור מצידו משרות הדין, ועצ"ע.

22 ספר-המנהגים עמ' 36.
23 שו"ע אדמו"ר סי' קח סי"ג. וראה בארוכה 'דיני מנהגי ראש חודש-חב"ד' פ"ו הערה 2, וש"ס.
24 סידור אדמו"ר.

25 'דיני מנהגי ר"ח - חב"ד' פ"ו הערה 4, שכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו המתין לזה כדי לפסוע לאחוריו לפני תפילת שמונה-עשרה.

בליל ב' לא טפחו על השולחן, והרבי לא המתין לזה (עד שנת תשכ"ה עכ"פ - 'התקשרות' גיליון קיח עמ' 20, עיי"ש שבשנים האחרונות בבית חיינו היו טופחים בקביעות גם בליל ב', אבל לא ידוע אם הרבי המתין לזה). ועכ"פ מפני ירידת הדורות והתגברות השכחה, לכאורה יש מקום לטפוח גם ביום השני, ואף בשחרית ובמנחה רצוי שיאמר אחד הגבאים וכדומה את התיבות "יעלה ויבוא" בקול רם, וכולי האי ואולי. וראה הגהות מהרש"ל לטור סי' רלו ומטה משה סי' תקיט שאצלם לא נהגו להכריז יעו"י, אלא הש"ץ או השמש היה מתחיל להתפלל בלחש מוקדם לפני הציבור, וכשהיה מגיע ליעו"י היה אומר זאת בקול רם. וראה מנהגי מהר"ל הל' ר"ח (עמ' ה), שבליל שני דר"ח היו מרימים "ראש חודש", ומציינים למנהגים דק"ק ונרמיישא לר' יוצא שמש סי' סב, ולספר 'דברי קהלת' עמ' 63, 78.

26 משמעות הדברים היא, שגם אם נזכר בסיום ברכת 'מודים' או 'שים שלום' אחרי שאמר, ה' מסיים 'למדני חוקיך', כי 'הפסק' זה עדיף על ברכה לבטלה. מקור דין זה בריטב"א (תענית גג ד"ה ושמעתי) שהובא להלכה ע"י החיד"א, שערי-תשובה, משנה-ברורה ועוד, כמצויין בכ"חיים סי' קיד סי' כח. הפמ"ג (משבצות סוף סי' ק"ט) שכתב אחרת - לא ראהו, ולכן, ככלל, אין לפסוק כמותו בזה (ראה סידור אדמו"ר בראש הל' מברית חמץ, משי"ך יוד"ס ס"ס רמ"ב אות ח). בשו"ת אגרות-משה אר"ל ח"א סי' גז דחה דברי הריטב"א מסבאר, אך בשו"ת חיונה-דעת ח"ה ס"ס מט שולחן ס"ק ז דבריו, עיי"ש, בקצות-השולחן סי' כא בבדי-השולחן סי' ק"ב יב וסי' מז בבדי-השולחן סי' ז האריך בענין זה, אבל משנה אחרונה שלו בלוח כולל-חב"ד ליל א' הדומה לנהוג כן לענין יעלה ויבוא, מאידך, בס' שבתי-בית פומבית' עמ' 228 בהערה, מביא בשם הגר"ש דבריו ע"ה שלא לומר זאת, וצ"ע (יש לזכור שאדה"ו, ורבי' בזמנו כמו הפרמ"ג הל', נהגה לא ראו עדיין את דברי הריטב"א האומרים, וש"גדלותו [בענינינו: של הריטב"א] בתור פוסק - נתקבלה עד כדי כך שאין ספק כלל שהפסק דין שלו היה מתקבל" כלשון הרבי בנדון כזה בסה"ת תשמ"ז וכו' דלהלן הערה 29).

ההפסקות בין העולים: הבעל-קורא בבית חיינו, הרה"ח ר' מרדכי סוסטערמאן ע"ה, קרא כנדפס בחומש 'תורה תמימה' - החמישי מסיים: "ואחות תובל-קין נעמה" (ד, כב); והשישי: "לקח אותו אלוקים" (ה, כה). הפטרה: "מחר חודש".

נכון לדעת זמן המולד לפני ברכת החודש¹³. המולד: ליל ש"ק בשעה 23:30. מברכים החודש מרחשוון¹⁴: ביום הראשון וביום השני. אין אומרים "אב הרחמים"¹⁵.

שבת מברכים היא יום התועדות. ההתועדות - בבית-הכנסת¹⁶. זמנה - בהתאם לתנאי המקום¹⁰. בדרך כלל, יש לסדרה באופן שיוכלו להמשיכה בביתם עם בני-הבית. הנשים והבנות יסדרו התועדות לעצמן בשבת, או במוצאי שבת¹⁷.

בשבת בראשית היו החסידים נוהגים להתועד 'בחילא יתיר'¹⁸.

בהתועדות שבת בראשית תשי"ז ציווה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לגבאי בית-הכנסת, למכור, ככלל שנה, את העליות' של כל השנה, הגבהה וגלילה. בשנים מאוחרות יותר נהגו למכור מצוות נוספות, עד שבשנים האחרונות נמכרו, בין השאר: הוצאת הספר-תורה והכנסת; עליות 'חזק'; 'נר למאור'; 'יין לקידוש' (=הוצאות התועדות של הרבי)¹⁹.

בתפילת מנחה אין אומרים "צדקתך".
במוצאי שבת בראשית מכריזים שוב²⁰: "יעקב הלך לדרכו"²¹.

12 כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ע - אג"ק ח"ב עמ' תקד. קובץ מכתבים שבס"ס תהלים (אל יוסף יצחק עמ' 192, וכן באג"ק של הרבי כ"ה עמ' לג. ובשיחת ש"פ פקודי תשכ"ו (הובא גם בס' 'דעם רבינו קידנער' שם, תרגום מאידיש): "כשיבוא משיח, לא יידע שום 'קונצ'י' אלא ידרוש 'אלה פקודי המשכן'... כתוב (וא"ו בחולם) בפתק: על כמה יהודים פעלת שייגינו לומר את כל התהילים בשבת מברכים?".

13 סידור אדמו"ר. ולכן נהגו להכריז זאת באותה שעה ברבים, ראה ליקוטי מהרי"ח (בראש ח"ג, בהשמטות לח"ב פח,ב), ועשירי-רחמים על השערי-אפרים שערי י ס"ק מז. הש"ץ עומד, וזכר לקידוש החודש, שבו ראש ב"ד עומד ואומר 'מקודש וכל העם עונים אחריו (מג"א סי' תיו ס"א), והציבור עומדים אגב כביבותא (שערי-רחמים שם ס"ק מג, אבל לא מן הדין, אף שהמנהג [כמ"ש בקצות השלחן סי' פג בבריה"ש ס"ק י, משערי-אפרים שם ס"ל]ו שהש"ץ אוהו או ס"ת בידו, ראה משנה-ברורה סי' קמו בשער-הציון ס"ק יח).

14 כן הוא האיות - "מרחשון" תיבה אחת, כנפסק בשו"ע אה"ע סי' קכו סי' בהגה' ונו"כ (וכן הוא ברוב מכתבי רבותינו נשיאנו מחודש זה, ולא כמפיעע בלוח כולל-חב"ד "מר-חשון" ו'חשון' המופיע בסידורי תורה-אור ותהלת ה' בברכת החודש, ובלוח היום יום וזמנה במשך החודש - אינו אלא קיצור). והא"ו הנוספת כאן בפנים - היא כמובן רק מפני הכתיב המלא, להקלה על הקורא ותו לא.
15 סידור אדמו"ר.

16 היום-יום, ל' בניסן.
17 לקוטי-שיחות, כרך טז, עמ' 523.
18 ספר-השיחות תשי"ה, עמ' 64.

19 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' שצו. (אף שנפסק בשו"ע אדמו"ר סי' שט"ז רק ש"אפשר ליישב המנהג בדווקא" לעשות 'מכירה פומבית' בשבת עיי"ש, וראה המוצא בכ"ח חיים שם ס"ק מב). ובסה"ת תש"נ ח"א עמ' 83 נתבארה שייכות העניין לשבת בראשית דווקא.

20 לקוטי-שיחות כרך טז עמ' 269.
21 לענין המראה במטוסי אל-על מכל מקום, או בכל מטוס משדה תעופה

הקדיש, ומניחים בינתיים תפילין דרבנו-תם וקוראים קריאת-שמע וכו', על-כן צריך לומר [ולפחות לסיים בקול³²] איזה מזמור לפני אמירת הקדיש שלפני מוסף³³.

מנהג עתיק ללמוד בכל ראש-חודש פסוק אחד עם פירוש רש"י, ואפשר להוסיף עם עוד פירושים, מפרק התהילים המתאים למספר שנות חייו (לדוגמה, אם הוא בן י"ג אומר פרק י"ד), ואם הפרק מכיל פחות מ"ב פסוקים, וכן בשנת העיבור, חוזרים ללמוד את הפרק שוב עד שיעלה כמספר חודשי השנה; ואם הפרק מרובה בפסוקים, לומדים שניים או יותר פסוקים בכל ראש-חודש³³.

יום שני

א' במרחשון, ב' דראש-חודש

שכח יעלה ויבוא במנחה, ונזכר בערבית מוצאי-ראש-חודש - לאחר 'שמונה עשרה' של ערבית יאמר איזה מזמור, ואחר-כך יתפלל שוב 'שמונה עשרה' לתשלומי מנחה, וזאת בתורת נדבה דווקא (ואין צריך לחדש בה דבר, כיוון שמתפלל אותה מפני ספק)³⁴.

יום שישי

ה' במרחשון

בערב-שבת-קודש נותנים לצדקה 'משנה' - סכום כפול, גם בשביל יום השבת³⁵.

השני - חוזר לראש התפילה ואינו אומר "אדני-שפתי תפתח"²⁷. ורשאי לרדת לפני התיבה לחזרת הש"ץ במקום זה. אבל אם נזכר אחרי תפילת מוסף, אינו חוזר²⁸. בברכת המזון, אם נזכר לפני ברכת "הטוב והמטיב", אפילו בלילה, יאמר כנוסח שבסידור, ואם נזכר אחר-כך - אינו חוזר²⁹.

נוהגים אשר היחיד מברך בהלל תחילה וסוף גם בימים שאין גומרים בהם את ההלל³⁰.

את כל התפילין מניחים קודם מוסף, אבל את הישעורים לומדים אחר סיום כל התפילה²³.

הש"ץ מסיים ובא לציון לעצמו, ולא בקול רם³¹. מכיוון שיש הפסק גדול בין הכנסת ספר-התורה לבין

27 שערי-תשובה וכו' שם בשם הריטב"א הנ"ל. (וע"ע קצות-השולחן בבדי-השולחן ס"ר עח).

28 שו"ע אדמו"ר סי' קכו ס"ג. (דברי אדה"ו הם ממג"א שם ס"ק ג משו"ת הרמ"ע מפאנו סי' כה, מאידך בשו"ת הרשב"א [שאותה לא ראו אדה"ו ומקורותיו] שהובאה בשיורי ברכה ובמש"ב ר"ס תכב, פסק דיחיד לעולם חוזר אפילו התפלל מוסף, והנה בשיחת יום אדר"ח אלול תשמ"ב (בלתי מוגה - 'התוועדות' תשמ"ב ח"ד עמ' 2119, שערי הל' ומנהג או"ח ח"א סי' עא) פסק הרבי במקרה שהאחרונים לא ראו את דברי הראשונים שפסקו אחרת מהם, שיש לנהוג אפילו לקולא כדברי הראשונים ואין להחמיר כדברי האחרונים (וזאת ע"פ פסיקת אדמו"ר הזקן ב"ד סי' קפט סי"ג כהל' נדה להמב"ן, נגד הרמ"א הש"ך והט"ו, עיי"ש). אך בשיחה ע"ד המהדורות דספר היד להרמב"ם (מהתוועדות ט"ו תמוז תשמ"ו וי"ד שבת תשמ"ו, הוגה ונדפסה בסה"ש תשמ"ו ח"א עמ' 310 ובהתוועדות' תשמ"ז ח"ד עמ' 94) מביא הרבי סיכום דעות הפוסקים שראה וצין שם בזה: "סברתם הראשונה - שאין לשנות הפס"ד שנתפרסם ונתפשט [כפי שמבאר שם שמצד "ועמהם בדבר המשפט" אין לומר שפס"ד הלכה למעשה שנתפשט בכל תפוצות ישראל היה טעות ח"ו], א"כ (א) נתפרסם פס"ד אחר דפוסק שהוא בערך או יותר מגדלות הפוסקים שפסקו הפס"ד שלפנ"ו (כמו בדברי רבינו הזקן הנ"ל), (ב) רק בסיפא דאורייתא, להוציא ממון מחוקתו וכי"ב - עלינו להחמיר, ולכן לנהוג כמותו, וכמפורש בדברי אדה"ו הנ"ל (ועד"ו בכמה מהספרים הנ"ל) "אין לסמוך להקל למעשה", עכ"ל.ק. ולכאורה גם לפי שיחה זאת באות (א), הרי בענייננו, ע"ד הפסק הנ"ל ב"ד, תשובת הרשב"א מכריעה כנגד הרמ"ע מפאנו והמג"א שהביאו. וצ"ע למעשה).

29 שו"ע אדמו"ר סי' קפח סי'.

30 ספר-המנהגים שם, וראה אג"ק חלק טז עמ' פד. כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע נהג לברך בעצמו על הלל דר"ח גם כשהתפלל בציבור. ואמנם הוא ציין זאת כמנהג בית הרב בלבד, וציווה שלא לספר עד"ו - 'רשימות' כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, חוברת ח, סי' 20; 'רשימות היומ"ק עמ' רי, ושי"ג. אך בהתוועדות שבת מברכים החודש מ"א תשמ"א (שיחות-קודש תשמ"א ח"ד סי' 322, בלתי מוגה), סיפר זאת הרבי ברבים, כ'מנהג חסידי' - 'אריינאפן' ולומר את הברכה בעצמו בחשאי (והרי גילוי המנהגים לרבים ע"י הרבי כמווה כהוראה לרבים בזה, כמ"ש בשיחה הנדפסת בראש ס' המנהגים).

לעניין הפסקה לעניית אמן בהלל פ"ה וזוהמ"פ, ראה המסקנא ב'התקשרות' גיליון תמוז ובס' הפסק בתפילה ספ"ד ובמילואים שם. שלפי אדמו"ר כנראה אין לענות יותר מאשר בברכות ק"ש (ולא כמ"ש כמה מלקטים ובגיליון שלח), ושי"ג. 31 כי אז יצטרך לומר מייד את הקדיש, ולא כנהוג להסמיכו (גם) לתפילת מוסף (וכפי שהורה פעם הרבי, וראה נימוקי או"ח סי' נה).

32 ע"פ ספר-המנהגים עמ' 6, ד"ה כ"ק אדמו"ר.

33 כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, 'ספר המאמרים - ליקוטי ח"ב עמ' שטז. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, אג"ק ח"כ עמ' רפג.

34 לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדמו"ר סי' קט סעיף יז, ועיי"ש בסעיף ה.

35 ראה הנלקט ב'שערי צדקה' סי' סא.

עת לדעת

מאת עלידי הרב אברהם שמואל בוקיעט

יום פטירת ר' יעקב מרדכי בעזפאלוב - הרב בפולטבה

יום פטירת הרה"ג הרה"ח ר' יעקב מרדכי בעזפאלוב. היה מחסידי כ"ק אדמו"ר מהר"ש וכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב, ומהשלשה שקבלו "סמיכה" מכ"ק אדמו"ר מהר"ש. במשך יותר משלשים שנה שימש כרבה של העיר פולטבה שבאוקראינה.

לפני שכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב קיבל את הנשיאות, הוא היה חברו ורעו, והיו לומדים בחברותא.

(ימי חב"ד ע' 30)

עם פטירתו כתב עליו כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב:

אהבתי אהבת איתן את כבוד ידידי עוז הרה"ח מוה"ר יעקב מרדכי ז"ל. . אתאפק לא אוכל, עיני יורדה מים על הלקח מאתנו נפש יקרה זכה ותמימה, מאנה להנחם נפשי על אוהב דבק ידיד נפש אשר ניטל מאתי והמות הפריד בינינו, צדיק ה' בכל דרכיו תנצב"ה.

(אג"ק אדמו"ר מוהרש"ב ח"ב ע' תתיב)

תרע"ו

ל' תשרי

ב' חשון

תרצ"ז

יום פטירת הרה"ק ר' אברהם שניאורסון

יום פטירתו של הרה"ק ר' אברהם שניאורסאהן בן הרה"ק ר' ישראל נח - מהרי"ן מניעז'ין (בן הצ"צ) חותנו של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, ומנוחתו כבוד בעיר קישינוב שבמולדובה.

הרה"ק ר' אברהם מפורסם היה בצדקותו, חסידותו וענוותנותו המופלאה. לאחר פטירתו של אביו מהרי"ן, הפצירו בו חסידי אביו, שיבוא לישב על כסאו בניעז'ין. אולם רבי אברהם סירב לקבל על עצמו את הנשיאות. הוא נשאר בקישינוב, ולפרנסתו עסק במסחר. גם אז המשיך לעשות לילות כימים בתורה ועבודה עד יומו האחרון.

(ימי חב"ד ע' 35)

תרע"ב

כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב מייסד את ישיבת "תורת אמת" בחברון ושולח את המשפיע הרב שלמה זלמן הבלין, ואתו תלמידים מיישיבת תומכי תמימים שבליובאוויטש. התלמידים השלוחים היו: אלטר שימחוביץ, הלל פרויטקין, צבי הירש קצב, יחזקאל פייגין, נחמן מנחם קרסיק, אברהם אלי' אשערוב וישראל זלמן אסנאס. בקיץ תרע"ד, כשהחלה מלחמת עולם הראשונה, גירשו השלטונות הטורקים מארץ ישראל את כל אזרחי רוסיה, וכולם נאלצו לעזוב את חברון ולחזור לליובאוויטש.

כ"ק אדמו"ר אמר בשיחה:

"שמה של הישיבה - "תורת אמת" - ניתן על ידי מייסד הישיבה כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע. ובודאי ששם זה - "שמו אשר יקראו לו בלשון הקודש" - מורה ומבטא את תוכנה של הישיבה, והלומדים בה, שכללות הנהגתם תהיה באופן ד"תורת אמת", היינו, שענין התורה - נגלה דתורה ופנימיות התורה גם יחד - נעשה "בריח התיכון המבריא מן הקצה אל הקצה", שחודר בכל מציאותם וישותם, הן בנוגע לעצמם, והן בנוגע לפעולתם על הזולת - בהיותם "נרות להאיר".

(תורת מנחם - התועודויות תשמ"ה ח"ג ע' 1551)

ההסבר היחידי שהגאולה טרם באה

החיוב על כל אחד - אנשים נשים וטף - להשתדל למצוא עוד יהודים ולקרבתם לתורה ומצוות, ובפרט שזהו הביאור היחידי מדוע מתעכבת הגאולה. כמה יהודים קירבת בשבועות ובימים האחרונים?

שמודגשים בה שני קצוות - שהקב"ה כפי שהוא למעלה מכל העניינים, ויחד עם זה יורד ופועל למטה. זהו גם התוכן של פרשת בראשית, שגם בה מודגשים שני הקצוות הנ"ל, שהקב"ה כפי שהוא למעלה מכל גדר של מציאות, עצמותו ומהותו יתברך, יורד ומהווה את כל הנבראים, ועל ידי עבודתם של ישראל ובפרט על ידי התורה נעשה חידוש בכל הבריאה כולה, שיהיה "שמים חדשים וארץ חדשה".

שיחה ב'

בשבת זו קורין בתורה על בריאת האדם והעולם, וזה מתאים לפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר ש"אזוי ווי מען שטעלט זיך אַוועק שבת בראשית, אזוי גייט עס אַגאַנץ יאָר". כלומר, שבשבת בראשית "מוכרים את המצוות" (את ענייני בית הכנסת - עליה לתורה, נר למאור, יין לקידוש ולהבדלה וכו') לכל השנה כולה, ומכירה זו נעשית על ידי גבאי בית הכנסת, שגבאי ראשי תיבות "אנא בכח גדולת מינך".

והעיקר שכל זה יהיה מתוך זריזות, ושיקבלו הרבה ממון מאלו שזכו על ידי מעשיהם ועבודתם וקיבלו הרבה ממון מהקב"ה על מנת לתת חלק לצדקה. ויהי רצון שעוד קודם לזה יבוא משיח צדקינו, כך שהמשך ההכרזות והמכירות יהיה בארץ הקודש.

הגבאי ר"י פינסון מכר את המצוות כשהוא חבוש שטריימל כנהוג מידי שנה, ואמר 'וואָרט' מהבעש"ט. במשך ההכרזה ענה הרבי לקהל 'לחיים'. אח"כ ניגש הגבאי ודיבר עם הרבי, וכשסיים, הרבי נתן לו בידו הק' מספר חתיכות מהמזונות.

לאחר מכן אמר הרבי שאָלו שהגישו את בקבוקי המשקה יעלו ויסבירו את פרטי הדברים, והעיקר שזה

יום שישי כ"ח תשרי, ערב שבת בראשית

אחר תפילת מנחה החל הרבי, להפתעת הקהל, באמירת שיחה קצרה שארכה כ-10 דקות.

בשיחה התעכב הרבי על בריאת אדם הראשון שהייתה ביום השישי לבריאה. עניין זה שייך לכל אחד, משום שכל אחד נקרא על שם אדם הראשון. וההוראה מכך: "אדם" הוא מלשון "אדמה לעליון", ובתחילה, עבודת האדם היא למטה מהעליון ורק "אדמה לעליון", אך לאחר מכן הוא מסוגל להגיע לידי כך שעבודתו תהיה למעלה מהעליון - "אדמה לעליון", למעליותא.

כשסיים החל בחלוקת שטר אחד לצדקה לאנשים נשים וטף.

כ"ט תשרי, יום שבת קודש

הרבי נכנס לאמירת תהלים בשעה 8:45 לערך ועמד כל משך זמן אמירת התהלים.

בשעה 13:30 נכנס הרבי להתוועדות. אחרי שקידש שר הקהל "דידן נצח" והרבי עודד מידי פעם בתנועות ראשו להגברת השירה.

אחר-כך החל באמירת השיחה הראשונה שארכה קרוב לשעה.

שיחה א'

התעכב על שני העניינים של שבת בראשית: (א) שהיא הסיום והסך הכל של השבוע האחרון. (ב) שעל ידי זה היא מברכת את כל השבוע והחודש הבא. ולכן מן הראוי להתעכב על סיום הלכות נחלות ברמב"ם וספר 'קנין' בכלל, אותו סיימו ביום חמישי האחרון. בהמשך השיחה, ביאר בהרחבה את ההלכה ברמב"ם

יום פטירת הרה"ק מהרי"ל מקאפוסט

יום פטירתו של הרה"ק יהודה ליב - מהרי"ל מקאפוסט - בנו השני של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק, בליל עש"ק בשעה 2:30 לפנות בוקר, ומנוחתו כבוד בעיר קאפוסט. בן חמישים ושש שנים היה, כאשר עברה רק כמחצית שנה מאז הסתלקותו של אביו הצ"צ.

מסופר כי לעת ערב קרא קריאת-שמע בניגון אבי-סבו כ"ק אדמו"ר הזקן בדביקות נפלאה. בהמשך הלילה היו שפתיו מרחשים פסוקים: ברוך שם גו' וידעת היום וגו'. ואחר כך העביר ידו על מצחו ואמר בדביקות "אחת שאלתי וגו' לבקר בהיכלו". ופסק מלדבר ויצאה נשמתו ושבק חיים לכל חי.

זקנו כ"ק אדמו"ר האמצעי כינה את המהרי"ל מקאפוסט "הסטענדר שלי", כי היה נשען עליו כשהיה אומר חסידות.

(סה"ש תורת שלום ע' 244)

תרכ"ז

ג'
חשון

רגע נצחי

מאז שנת תשי"ז בכל 'שבת בראשית' נערך ב-770 מעמד 'מכירת המצוות', במהלכו נמכרו זכויות ה'מצוות' - העלויות והכיבודים החשובים לאורך השנה בחצר הרבי. במהלך המכירה חבש הגבאי הממונה על המכירה 'שטריימל', אמר 'לחיים' ופתח בדבר תורה קצר על-פי הוראתו של הרבי.

הרבי עצמו ביאר את הטעם למנהגים אלו: 'רשות הדיבור לגבאים שיסדרו את מכירת המצוות, לאחר אמירת 'לחיים' ואמירת 'דבר-תורה', וכל זה - כנהוג - עם 'שטריימל', שעל ידי-זה נעשה 'א' שטריימל איד'... דבר המדגיש שהוא למעלה מעניני חול, ומה שמתעסק ב'מכירת' המצוות, הרי זה רק מפני שמדובר אודות 'צרכי ציבור' (התוועדות תשמ"ח ח"א ע' 339), וכן כדי 'להדגיש המעלה והחשיבות של המינוי ל"גבאות" (ספר השיחות תש"נ עמוד 85. וראה בהרחבה ביומן).

התמונה שלפנינו היא מהתוועדות מוצאי שבת קודש פרשת בראשית תש"מ. בעקבות מאורעות שמיני עצרת תשל"ח התוועד הרבי בשנים אלו במוצאי שבת. נושא דברים, חבוש בשטריימל, הגבאי ר' יהושע פינסון ז"ל.

היא שעל האדם לנצל כל יום ויום בשלימות ובאופן של "מעלין בקודש" ועד שהעבודה בכל יום צריכה להיות מחדש ממש, כמו שהיה בששת ימי בראשית. ועל ידי זה נזכה לקיום היעוד של "השמים החדשים והארץ החדשה", ובפרט על ידי הקריאה והצעקה "עד מתי", ו"כלו כל הקיצין", הרי בוודאי שכבר הגיע הזמן שהקב"ה יחזיק את ה"משכונות" שלקח מבני ישראל (את בית המקדש), ושומר עליהם וגם על היופי שלהם. בסיום השיחה ניגן הקהל ניגון שמח.

שיחה ב'

בשיחה השנייה התעכב הרבי על החילוק שבין "עשרה דורות מאדם ועד נח" שלא היה שרר כלל, לבין ה"עשרה דורות שמנח ועד אברהם" שהיה להם שרר, אלא שאברהם קיבל את השכר שלהם, ובעבודת האדם: ישנם עניינים שאפשר וצריך לבררם ולהעלותם לקדושה (כדוגמת הדורות שמנח ועד אברהם) וישנם עניינים שהעבודה בהם אינה באופן של בירור אלא "שבירתן זוהי תקנתן" (כדוגמת הדורות "שמאדם ועד נח") ולמטה מזה ישנם עניינים שאינו צריך להתעסק עמהם כלל, ועליו לזרוק את זה מעצמו.

בהמשך סיפר את הסיפור הידוע עם רבנו הזקן וקופסת הטבק, ולמד מכך שכל יהודי צריך לברר את ענייני העולם לקדושה, ובאם שייכים לזה, הבירור הוא באופן שכל העולם כהרחת טבק (כפתגם הידוע בזה).

בפועל אמנם רואים שאצל כמה וכמה שהעולם תופס אצלם מקום יותר מזה... ולכן עליהם להשתמש בענייני העולם על כל פנים באופן שיביאו תועלת בעבודת ה', וכמו שדובר כמה פעמים שבבית של יהודי ובפרט בבית התבשיל צריכה להיות קופת צדקה.

בין השיחות הרבי אכל מהחלות וכל חתיכה שאכל טבל שוב ג' פעמים במלח. הקהל ניגן ניגון שמח, והרבי הניף בידו מידי פעם להגברת השירה.

שיחות ג' וד'

בשיחה השלישית ביאר מספר שלבים בעבודה של "יעקב הלך לדרכו", והשלב הסופי הוא אחרי ראש חודש חשוון שחל השנה ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב.

יפעול עליה בכל העניינים ועד שיקויים היעוד (בשם רבנו הזקן) שהארץ תהא "כולה משקה".

בסיום השיחה מיד החל בניגון ההקפות לאביו זצ"ל, ואח"כ החל בחלוקת בקבוקי המשקה, כשלפני כן מוזג מכל בקבוק לכוסו, ומכוסו לבקבוק. בסיום החלוקה החל הרבי לנגן ניגון שמחה הידוע, והרבי הניף בידו מידי פעם להגברת השירה.

שיחה ג'

הזכיר מדרש חז"ל על הפסוק "ויקהל משה - עשה לי קהילות גדולות בשבת כדי שילמדו הדורות הבאים אחריו להקהיל קהילות בכל שבת", ולכן נוהגים ישראל לעשות קהילות בכל שבת, אך בשבת בראשית שהיא ראשית כל השנה צריכה להיות הוספה בזה, ולכן תתקיים התוועדות נוספת עם נטילת ידיים וסעודה שתימשך גם במוצאי שבת קודש, 'סעודתא דדוד מלכא משיחא'. ואחר כך גם ברכת המזון והבדלה וחלוקת 'כוס של ברכה'. וכדאי לסיים את ההתוועדות בניגונים הידועים - 'אך צדיקים' וניגון 'אין עוד מלבדו', בלשון אומות העולם.

בסיום השיחה הורה לחזן טלישבסקי שינגן 'שיבנה בית המקדש', ואחר כך החלו לנגן 'אך צדיקים' ו'נייעט נייעט ניקווא', והרבי עודד בתנועות ידיו הק' להגברת השירה. בסיום הכריז אודות אמירת 'ברכה אחרונה', ואח"כ התפללו מנחה. לבסוף, הגבאי הכריז על התוועדות נוספת (כאמור בשיחה) בשעה 17:50. זהו גם מחידושיה של תהא שנת ניסים...

התוועדות ב' דשבת בראשית

הרבי נכנס להתוועדות בשעה 18:00 לערך, ונטל ידיו הק' ובצע על ה'לחם משנה' (וטבל ג' פעמים במלח). אחרי כן סימן לגבאי שיכריז שכל מי שלא נטל ידיו יכול לעשות זאת עד השקיעה, ולאחרי אמירת לחיים ושירה החל הרבי באמירת שיחה.

שיחה א'

כדי לדעת מהו תוכן העבודה של השבוע הבא - יש לעיין בתורה, ועל ידי זה אפשר לדעת מה צריכים לעשות בשבוע הבא.

בפרשת השבוע (בראשית) מדובר על בריאת העולם על ידי הקב"ה בששת ימי בראשית, וההוראה מכך

לראשי חברת אל-על אמר הרבי: "השם יתברך יברך אתכם לחשוב מה נעשה מעל, בשמים, ואז יועיל זה גם בכל העניינים בארץ. בשורות טובות!"

שלם לעבר הקהל ומניף בידו). אחר קריאת התורה חזר למקומו ולקח את סידורו ונכנס לחדרו לחלוץ את התפילין ולאחר כרבע שעה נכנס לתפילת מוסף. אחר התפילה החלה חלוקת הדולרים. להלן כמה דברים שאירעו בשעת החלוקה:

לראשי חברת 'אל-על' שהוצגו על ידי הרב יקותיאל ראפ (ז"ל) אמר הרבי: "השי"ת יברך אתכם לחשוב מה נעשה מעל, בשמים, ואז יועיל זה גם בכל העניינים בארץ, בשורות טובות. ונתן לכל אחד 2 דולר נוספים והוסיף "כפלים לתושיה, כפלים לברכה".

לאחד מחברי משלחת הביטחון של ישראל אמר: "כיון שאתה מהביטחון צריך ליתן לך כפליים", ונתן לו דולר נוסף.

לרב מרדכי ברון שמסר לרבי עבודת יד שלו - שעון קיר עליו חקוקה דוגמת 770 מעץ, על מדרגותיו הציב במסגרות פלסטיק את תמונות כל הרביים ולמטה כתב את שמותיהם אמר הרבי: "זאל זיין בהצלחה רבה. א גרויסען יישר כוח". שאל האם זה עבורו, ונענה שכן, ואמר: "מסתמא יש אצלכם את השמות שלהם?" הנ"ל ענה שכן, שכתוב שמו של כל אחד מהם. הרבי: "אני שואל האם אתה זוכר את שמותיהם?", והנ"ל ענה שכן. הרבי: "ממילא צריך אתה לקחת זאת בחשבון כשאתה עושה דבר שהם יהיו שבעי רצון מכך". והוסיף שאכן כך יהיה.

החלוקה נגמרה בשעה 14:30 לערך. לתפילת מנחה נכנס הרבי בשעה 15:13 וכשהגיע לסטענדר הסתובב לעבר הקהל והניף את שתי ידיו הק' להגברת השירה. מעריב היה בשעה 17:30. היום לא נאמרה שיחה אחר התפילה. מאז עשרת ימי תשובה עד היום נאמרה שיחה בכל יום ללא הפסק.

בימים אלו שבים לבתים הרבה מהאורחים ובעיקר ה'בעלי בתים'. לאחר התפילה עומדים בצד הנוסעים והרבי מברכם בדרך כלל "פאָר געזונטערהייט" [סעו לשלום]. בשורות טובות והצלחה הרבה".

בשיחה הרביעית הזכיר על ענייני מעשה בפועל החל מלימוד שיעורי החת"ת ונתינת צדקה ל'קרן השנה', והעיקר - להזכיר על החיוב שכל אחד צריך לשער בעצמו - מה יכול לעשות עוד כדי לקרב את ביאת המשיח ולדבר בזה עם חברו, כי על ידי הדיבור של שנים נפעל יותר.

בסיום השיחה הורה לחזן טלישבסקי לנגן 'שיבנה בית המקדש'. באמצע פנה לרב חכם רפאל אלשווילי שיאמר 'לחיים'. אח"כ בירך ברכת המזון. בזמון אמר 'רצה והחליצנו' 'עלה ויבוא', ואח"כ התפללו מעריב. אחר התפילה עשה הרבי הבדלה. לפני שבירך על הבשמים הניח את הכוס ולקח בשתי ידיו את קופסת הבשמים ובירך על זה והריח, ואח"כ הושיט שתי ידיו לכיוון נר ההבדלה ובירך, ואז לקח את הכוס והמשיך. כשסיים החל בחלוקת כוס של ברכה.

[כל מה שהיה כאן זהו חידוש גדול. גם ההתוועדות השנייה, וגם החלוקה. ביטוי נוסף לשנת ניסים...]

בחלוקה חילק הרבי יין כרגיל לכל אחד ואחד, ואמר 'לחיים ולברכה'. הפעם לא חילק בקבוקי משקה לעסקנים וכו'. בינתיים עמד קהל התמימים ואנ"ש ושרו ניגונים שמחים כרגיל בכל חלוקה. הרבי עודד במיוחד בניגון 'סטאו יא פֿיטו' במילים "ואתה תשמע מן השמים" וסובב חזק בידו הק' (כשהקהל מסלסל בתיבה "תשמע"). חיך במיוחד לילדים.

החלוקה נמשכה לערך מהשעה 20:00 עד לאחר השעה 21:30.

בסיום החלוקה התיישב לאמירת ברכה אחרונה, ואחריה נעמד ואמר 'יתן לך' מתוך סידורו (המזכירים אמרו יחד עם הרבי) וכשסיים החל לשיר בעוז "כי בשמחה תצאו", ויצא כשמעודד את השירה.

יום ראשון ל' תשרי א' דר"ח חשוון

כשנכנס הרבי לתפילת שחרית בשעה 10:00 הסתובב לעבר הקהל והניף בידו הק' להגברת השירה (כך זה בכל התפילות דימים אלו. מסתובב סיבוב

שניים מקרא ואחד תרגום

וַיְהִי־עַרְבַּ וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם שְׁנִי: וַיִּקְרָא יְיָ לְרִקְיעַא שְׁמַיָא וַתְּהֵי רְמֵשׁ וַתְּהֵי צֶפֶר יוֹם תַּנְּנָן: פ
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מְקוֹם אֶחָד וַתִּרְאֶה הַיַּבְשָׁה וַיְהִי־כֵן: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מְקוֹם אֶחָד וַתִּרְאֶה הַיַּבְשָׁה וַיְהִי־כֵן: וַאֲמַר יְיָ יִתְפַּנְּשׁוּן מִיָּא מִתְּחִיל שְׁמַיָּא לְאַתֵּר חַד וַתִּתְחַזֵּי יַבְשֵׁתָא וַתְּהֵי כֵן: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים | לַיַּבְשָׁה אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיִּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים | לַיַּבְשָׁה אֶרֶץ וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיִּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: וַיִּקְרָא יְיָ לַיַּבְשֵׁתָא אֶרֶעָא וּלְבַיַת כְּנִישׁוֹת מִיָּא קָרָא יַמִּי וַחֲזָא יְיָ אֲרִי טֹב: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׂא הָאֶרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזֵּרַע זֵרַע עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זֵרְעוּבֹו עַל־הָאֶרֶץ וַיְהִי־כֵן: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׂא הָאֶרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזֵּרַע זֵרַע עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ אֲשֶׁר זֵרְעוּבֹו עַל־הָאֶרֶץ וַיְהִי־כֵן: וַאֲמַר יְיָ תִּדְאִית אֶרֶעָא דִּיתְאָה עֶסְבָּא דְּכַר וַרְעָה מִזְדַּרְע אֵילָן פִּירִין עֶבֶד פִּירִין לְזִנְה דִּי כַר וַרְעָה בַּה עַל אֶרֶעָא וַתְּהֵי כֵן: וַתּוֹצֵא הָאֶרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזֵּרַע זֵרַע לְמִינְהוּ וְעֵץ עֵשֶׂה־פְּרִי אֲשֶׁר זֵרְעוּבֹו לְמִינְהוּ וַיִּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: וַתּוֹצֵא הָאֶרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזֵּרַע זֵרַע לְמִינְהוּ וְעֵץ עֵשֶׂה־פְּרִי אֲשֶׁר זֵרְעוּבֹו לְמִינְהוּ וַיִּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: וַאֲפַקַת אֶרֶעָא דִּיתְאָה עֶסְבָּא דְּכַר וַרְעָה מִזְדַּרְע לְזִנְהֵי וְאֵילָן עֶבֶד פִּירִין דְּכַר וַרְעָה בַּה לְזִנְהֵי וַחֲזָא יְיָ אֲרִי טֹב: וַיְהִי־עַרְבַּ וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי: וַתְּהֵי רְמֵשׁ וַתְּהֵי צֶפֶר יוֹם תַּלִּיתַאי: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקְיעַ שְׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וַהֲיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקְיעַ שְׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וַהֲיוּ לְאֹתוֹת

א. בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: בְּקִדְמִין בְּרָא יְיָ יֵת שְׁמַיָּא וַיֵּת אֶרֶעָא: ב
 וְהָאֶרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ וְכֵהוּ וְחִשְׁךָ עַל־פְּנֵי תְּהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי הַמַּיִם: וְהָאֶרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ וְכֵהוּ וְחִשְׁךָ עַל־פְּנֵי תְּהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי הַמַּיִם: וְאֶרֶעָא תְּהֵי צְדִיָּא וַרִיקְנִיָּא וְחִשׁוּכָא עַל אֶפִי תְּהוֹמָא וְרוּחָא מִן קַדְמֵי יְיָ מְנַשְׁבָּא עַל אֶפִי מִיָּא: ג
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי־אֹר וַיְהִי־אֹר: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי־אֹר וַיְהִי־אֹר: וַאֲמַר יְיָ יְהִי נְהוּרָא וַתְּהֵי נְהוּרָא: ד
 וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת־הָאֹר כִּי־טוֹב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת־הָאֹר כִּי־טוֹב וַיְבַדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: וַחֲזָא יְיָ יֵת נְהוּרָא אֲרִי טֹב וְאֶפְרֵשׁ יְיָ בֵּין נְהוּרָא וּבֵין חֹשׁוּכָא: ה
 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים | לְאֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהִי־עַרְבַּ וַיְהִי־עַרְבַּ וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים | לְאֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהִי־עַרְבַּ וַיְהִי־עַרְבַּ וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד: וַיִּקְרָא יְיָ לְנְהוּרָא יִמְמָא וְלַחֹשׁוּכָא קָרָא לַיְלִיָּא וַתְּהֵי רְמֵשׁ וַתְּהֵי צֶפֶר יוֹמָא חַד: פ
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מְבַדֵּיל בֵּין הַמַּיִם לְמַיִם וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מְבַדֵּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם: וַאֲמַר יְיָ יְהִי רְקִיעַא בְּמַצִּיעוֹת מִיָּא וַיְהִי מִפְרִישׁ בֵּין מִיָּא לְמִיָּא: ז
 וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הַרְקִיעַ וַיְבַדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לְרִקְיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לְרִקְיעַ וַיְהִי־כֵן: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הַרְקִיעַ וַיְבַדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לְרִקְיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לְרִקְיעַ וַיְהִי־כֵן: וַעֲבַד יְיָ יֵת רְקִיעַא וְאֶפְרִישׁ בֵּין מִיָּא דִּי מַלְרַע לְרִקְיעַא וּבֵין מִיָּא דִּי מַעַל לְרִקְיעַא וַתְּהֵי כֵן: ח
 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרִקְיעַ שְׁמַיִם וַיְהִי־עַרְבַּ וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם שְׁנִי: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרִקְיעַ שְׁמַיִם

נערך על-ידי 'חזק הוצאה לאור'

פִּלְעוּף כִּנְהָ לְמִינְהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים פִּי־טוֹב:
 וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת־הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת פִּלְגַּנְפֵּשׁ
 הַחַיָּה | הַרְמֹשֶׁת אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם לְמִינְהֶם וְאֵת
 פִּלְעוּף כִּנְהָ לְמִינְהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים פִּי־טוֹב: וַיִּבְרָא
 יי ית תַּנִּינִיָּא רַבְרַבִּיָּא וַיֵּת כֹּל נִפְשָׁא חַיָּתָא
 דְרַחֲשָׂא דִי אֲרַחֲשִׁי מִיָּא לְזַנְיָהוּן וַיֵּת כֹּל עוֹפָא
 דְפֶרַח לְזַנְיָהוּ וְחִזָּא יי אַרִי טָב: כו וַיִּבְרָךְ אֶתְּם
 אֱלֹהִים לֵאמֹר פָּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת־הַמַּיִם
 בַּיַּמִּים וְהַעוֹף יִרְבַּ בְּאֶרֶץ: וַיִּבְרָךְ אֶתְּם אֱלֹהִים
 לֵאמֹר פָּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת־הַמַּיִם בַּיַּמִּים וְהַעוֹף
 יִרְבַּ בְּאֶרֶץ: וַיִּבְרָךְ יְתָהוּן יי לְמִימְרָ פּוֹשִׁי וּסְגוּ
 וּמְלוּ יֵת מִיָּא בְּיַמְמִיָּא וְעוֹפָא יִסְגִי בְּאַרְעָא:
 כז וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם חַמִּישִׁי: וַיְהִי־עֶרֶב
 וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם חַמִּישִׁי: וַתְּהִי רִמְשׁ וַתְּהִי צֶפֶר יוֹם
 חַמִּישָׁא: פ כו וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ
 נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וּרְמֹשׁ וְחַיֹּת־אֲרֶץ
 לְמִינָהּ וַיְהִי־כֵן: וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ
 חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וּרְמֹשׁ וְחַיֹּת־אֲרֶץ לְמִינָהּ
 וַיְהִי־כֵן: וַאֲמַר יי תִּפְקֵ אַרְעָא נִפְשָׁא חַיָּתָא לְזַנְיָהּ
 בְּעִיר וּרְחֵשׁ וְחַתּוֹת אַרְעָא לְזַנְיָהּ וַתְּהִי כֵן: כח וַיַּעַשׂ
 אֱלֹהִים אֶת־חַיֹּת הָאָרֶץ לְמִינָהּ וְאֶת־הַבְּהֵמָה
 לְמִינָהּ וְאֵת פִּלְגַּרְמֵשׁ הָאֲדָמָה לְמִינָהּ וַיֵּרָא
 אֱלֹהִים פִּי־טוֹב: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־חַיֹּת הָאָרֶץ
 לְמִינָהּ וְאֶת־הַבְּהֵמָה לְמִינָהּ וְאֵת פִּלְגַּרְמֵשׁ
 הָאֲדָמָה לְמִינָהּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים פִּי־טוֹב: וַעֲבַד יי יֵת
 חַתּוֹת אַרְעָא לְזַנְיָהּ וַיֵּת בְּעִירָא לְזַנְיָהּ וַיֵּת כֹּל רַחֲשָׂא
 דְאַרְעָא לְזַנְיָהּ וְחִזָּא יי אַרִי טָב: כט וַיֵּאמֶר
 אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ
 בְּדַגַּת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־
 הָאָרֶץ וּבְכָל־הַרְמֹשׁ הַרְמֹשׁ עַל־הָאָרֶץ: וַיֵּאמֶר
 אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ
 בְּדַגַּת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־
 הָאָרֶץ וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבַבְּהֵמָה וּבְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־
 הַרְמֹשׁ הַרְמֹשׁ עַל־הָאָרֶץ: וַאֲמַר יי נַעֲבִיד אִינְשָׁא
 בְּצַלְמֵנָא כְּדְמוּתֵנָא וְיִשְׁלֹטוּן בְּנוֹנֵי יָמָא וּבְעוֹפָא

וּלְמוֹעֲדִים וְלַיָּמִים וְלַשָּׁנִים: וַאֲמַר יי יְהוֹן נְהוֹרִין
 בְּרַקִּיעָא דְשַׁמַּיָּא לְאַפְרָשָׁא בֵּין יַמְמָא וּבֵין לִילִיָּא
 וַיְהוֹן לְאַתִּין וּלְזַמְנִין וּלְמַמְנִין בְּהוֹן יוֹמִין וְשָׁנִין:
 ס טו וְהָיוּ לְמֵאוֹרֹת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר
 עַל־הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן: וְהָיוּ לְמֵאוֹרֹת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם
 לְהָאִיר עַל־הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן: וַיְהוֹן לְנְהוֹרִין בְּרַקִּיעָא
 דְשַׁמַּיָּא לְאַנְהָרָא עַל אַרְעָא וַתְּהִי כֵן: טז וַיַּעַשׂ
 אֱלֹהִים אֶת־שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים אֶת־הַמְּאֹר
 הַגְּדֹל לְמַמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת־הַמְּאֹר הַקָּטָן
 לְמַמְשֶׁלֶת הַלַּיְלָה וְאֵת הַכּוֹכָבִים: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים
 אֶת־שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים אֶת־הַמְּאֹר הַגְּדֹל
 לְמַמְשֶׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת־הַמְּאֹר הַקָּטָן לְמַמְשֶׁלֶת
 הַלַּיְלָה וְאֵת הַכּוֹכָבִים: וַעֲבַד יי יֵת תְּרִין נְהוֹרָא
 רַבְרַבִּיָּא יֵת נְהוֹרָא רַבָּא לְמַשְׁלַט בְּיַמְמָא וַיֵּת
 נְהוֹרָא זַעֲרָא לְמַשְׁלַט בְּלִילִיָּא וַיֵּת כּוֹכְבֵיָּא:
 ז וַיֵּתֵן אֶתְּם אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר
 עַל־הָאָרֶץ: וַיֵּתֵן אֶתְּם אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם
 לְהָאִיר עַל־הָאָרֶץ: וַיְהִי יְתָהוּן יי בְּרַקִּיעָא
 דְשַׁמַּיָּא לְאַנְהָרָא עַל אַרְעָא: ח וְלְמַשְׁלַח בְּיוֹם
 וּבְלַיְלָה וְלְהַבְדִּיל בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיֵּרָא
 אֱלֹהִים פִּי־טוֹב: וְלְמַשְׁלַח בְּיוֹם וּבְלַיְלָה וְלְהַבְדִּיל
 בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיֵּרָא אֱלֹהִים פִּי־טוֹב:
 וּלְמַשְׁלַט בְּיַמְמָא וּבְלִילִיָּא וּלְאַפְרָשָׁא בֵּין נְהוֹרָא
 וּבֵין חֲשׂוֹכָא וְחִזָּא יי אַרִי טָב: ט וַיְהִי־עֶרֶב
 וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם רִבְעִי: וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם
 רִבְעִי: וַתְּהִי רִמְשׁ וַתְּהִי צֶפֶר יוֹם רִבְעִיא:
 כ וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם שָׂרִץ נֶפֶשׁ חַיָּה
 וְעוֹף יַעֲוֹף עַל־הָאָרֶץ עַל־פְּנֵי רַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם:
 וַיֵּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם שָׂרִץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְעוֹף
 יַעֲוֹף עַל־הָאָרֶץ עַל־פְּנֵי רַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם: וַאֲמַר יי
 יְרַחֲשׁוּן מִיָּא רַחֲשׁ נִפְשָׁא חַיָּתָא וְעוֹפָא יְפֶרַח עַל
 אַרְעָא עַל אִפִּי רַקִּיעָא דְשַׁמַּיָּא: כא וַיִּבְרָא אֱלֹהִים
 אֶת־הַתַּנִּינִם הַגְּדֹלִים וְאֵת פִּלְגַּנְפֵּשׁ הַחַיָּה |
 הַרְמֹשֶׁת אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם לְמִינְהֶם וְאֵת

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת־כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה־טוֹב מְאֹד
וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם הַשְּׁמִינִי: וַחֲזָא יי ית כל די
עבד והא תקיין לחדא והנה רמש והנה צפר יום
שתימאי: פ א ויכלו השמים והארץ וכל־צבאם:
ויכלו השמים והארץ וכל־צבאם: ואשתכללו
שמאי וארעא וכל חיליהון: ג ויכל אלהים ביום
השביעי מלאכתו אשר עשה וישבת ביום
השביעי מכל־מלאכתו אשר עשה: ויכל
אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבת
ביום השביעי מכל־מלאכתו אשר עשה: ושיצי יי
ביומא שביעאה עבדתה די עבד ונח ביומא
שביעאה מכל עבדתה די עבד: ג ויברך אלהים
את־יום השביעי ויקדש אתו פי בו שבת
מכל־מלאכתו אשר־ברא אלהים לעשות:
ויברך אלהים את־יום השביעי ויקדש אתו פי בו
שבת מכל־מלאכתו אשר־ברא אלהים לעשות:
ויברך יי ית יומא שביעאה וקדיש יתה ארי בה
נח מכל עבדתה די ברא יי למעבד: פ

שני ה אלה תולדות השמים והארץ בהבראם
ביום עשות יהוה אלהים ארץ ושמים: אלה
תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות
יהוה אלהים ארץ ושמים: אלן תולדת שמאי
וארעא כד אתבראו ביומא די עבד יי אלהים
ארעא ושמיא: ה וכל א שית השדה טרם יהיה
בארץ וכל־עשב השדה טרם יצמח פי לא
המטיר יהוה אלהים על־הארץ ואדם אין
לעבד את־האדמה: וכל א שית השדה טרם
יהיה בארץ וכל־עשב השדה טרם יצמח פי לא
המטיר יהוה אלהים על־הארץ ואדם אין לעבד
את־האדמה: וכל אילגי תקלא עד לא הוו
בארעא וכל עסבא דחקלא עד לא צמח ארי לא
אחית מטרא יי אלהים על ארעא ואנש לית
למפלח ית אדמתא: ו ואד יעלה מן־הארץ
והשקה את־פלגני האדמה: ואד יעלה מן

דשמאי ובבעירא ובכל ארעא ובכל רחשא
דרחש על ארעא: כו ויברא אלהים א את־האדם
בצלמו בצלם אלהים ברא אתו זכר ונקבה
ברא אתם: ויברא אלהים א את־האדם בצלמו
בצלם אלהים ברא אתו זכר ונקבה ברא אתם:
ויברא יי ית אדם בצלמה בצלם אלהין ברא יתה
דכר ונקבא ברא יתהון: כח ויברך אתם אלהים
ויאמר להם אלהים פרו ורבו ומלאו את־הארץ
וכבשה ורדו בדת תים ובעוף השמים ובכל־
חיה הרמשת על־הארץ: ויברך אתם אלהים
ויאמר להם אלהים פרו ורבו ומלאו את־הארץ
וכבשה ורדו בדת תים ובעוף השמים ובכל־חיה
הרמשת על־הארץ: וברך יתהון יי ואמר להון
יי פושו וסגו ומלו ית ארעא ותקופו עלה
ושלוטו בנוני ימא ובעופא דשמאי ובכל חיתא
דרחשא על ארעא: כט ויאמר אלהים הנה נתתי
לכם את־פלעשב א זרע זרע אשר על־פני
כל־הארץ ואת־כל־העץ אשר־בו פרי־עץ זרע
זרע לכם יהיה לאכלה: ויאמר אלהים הנה
נתתי לכם את־פלעשב א זרע זרע אשר על־פני
כל־הארץ ואת־כל־העץ אשר־בו פרי־עץ זרע זרע
לכם יהיה לאכלה: ואמר יי הא יקבית לכון ית
כל עסבא דבר זרעה מזדרע די על אפי כל ארעא
ות כל אילנא די בה פירי אילנא דבר זרעה
מזדרע לכון יהא למיכל: ל ולכל־חית הארץ
ולכל־עוף השמים ולכל א רמש על־הארץ
אשר־בו נפש חיה את־פלירק עשב לאכלה
ויהי־כן: ולכל־חית הארץ ולכל־עוף השמים
ולכל א רמש על־הארץ אשר־בו נפש חיה
את־פלירק עשב לאכלה ויהי־כן: ולכל חות
ארעא ולכל עופא דשמאי ולכל דרחש על ארעא
די בה נפשא חיתא ית כל זרוק עסבא למיכל
והנה כן: לא וירא אלהים את־כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה
והנה־טוֹב מְאֹד וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם הַשְּׁמִינִי:

אֶת כָּל־אֶרֶץ כּוּשׁ: וְשֵׁם־הַנְּהַר הַשְּׁנַי גִּיחוֹן הוּא
 הַסּוֹכֵב אֶת כָּל־אֶרֶץ כּוּשׁ: וְשׁוּם נְהָרָא תַנְיִנָא
 גִּיחוֹן הוּא מְקִיף יַת כָּל אֶרְעָא דְכוּשׁ: י וְשֵׁם־
 הַנְּהַר הַשְּׁלִישִׁי חֲדָקְלָהּ הוּא הַחֲלָדָה קְדַמַּת אַשּׁוּר
 וְהַנְּהַר הַרְבִּיעִי הוּא פְרַת: וְשֵׁם־הַנְּהַר הַשְּׁלִישִׁי
 חֲדָקְלָהּ הוּא הַחֲלָדָה קְדַמַּת אַשּׁוּר וְהַנְּהַר הַרְבִּיעִי
 הוּא פְרַת: וְשׁוּם נְהָרָא תְּלִיתָאָה דִּיגְלַת הוּא
 מְחֲלָדָה לְמַדְנַחְמָא דְאַתּוּר וְנְהָרָא רְבִיעָאָה הוּא פְרַת:
 טו וַיִּקַּח יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם וַיַּנְחֵהוּ בְּגֶן־
 עֵדֶן לְעַבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ: וַיִּקַּח יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־
 הָאָדָם וַיַּנְחֵהוּ בְּגֶן־עֵדֶן לְעַבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ: וַדָּבָר יי
 אֱלֹהִים יַת אָדָם וְאַשּׁוּרָה בְּגִינַתָּא דְעֵדֶן לְמַפְלַחָה
 וּלְמִטְרָה: טז וַיְצַו יְהוָה אֱלֹהִים עַל־הָאָדָם לֵאמֹר
 מִכָּל עֵץ־הַגֶּן אָכַל תֹּאכַל: וַיְצַו יְהוָה אֱלֹהִים
 עַל־הָאָדָם לֵאמֹר מִכָּל עֵץ־הַגֶּן אָכַל תֹּאכַל: וּפְקִיד
 יי אֱלֹהִים עַל אָדָם לְמִימְרָא מִכָּל אֵילָן גִּינַתָּא מִיכַל
 תִּיכּוּל: יז וַיִּמְעַץ הַדְּעַל טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל
 מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת: וַיִּמְעַץ
 הַדְּעַל טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ
 מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת: וּמֵאֵילָן דְּאֲכָלִין פִּירוּהִי חִפְיָמִין
 בֵּין טַב לְכִישׁ לֹא תִיכּוּל מִנָּה אַרְי בְּיוֹמָא דְתִיכּוּל
 מִנָּה מִימַת תָּמוּת: יח וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לֹא־
 טוֹב הַיּוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה־לּוֹ עוֹר בְּנִגְדּוֹ:
 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לֹא־טוֹב הַיּוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ
 אֶעֱשֶׂה־לּוֹ עוֹר בְּנִגְדּוֹ: וַאֲמַר יי אֱלֹהִים לֹא תִקֵּן
 לְמַהּוּי אָדָם בְּלַחֲדוּדָהּ אֶעֱבִיד לָהּ סִמְךָ לְקַבְּלָהּ:
 יט וַיִּצְרֹ יְהוָה אֱלֹהִים מִן־הָאָדָמָה כְּלַחֲתִית
 הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל־עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיְבֵא אֶל־הָאָדָם
 לְרִאֲוֹת מַה־יִּקְרָא־לּוֹ וְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא־לּוֹ הָאָדָם
 נִפְשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ: וַיִּצְרֹ יְהוָה אֱלֹהִים מִן־
 הָאָדָמָה כְּלַחֲתִית הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל־עוֹף הַשָּׁמַיִם
 וַיְבֵא אֶל־הָאָדָם לְרִאֲוֹת מַה־יִּקְרָא־לּוֹ וְכֹל אֲשֶׁר
 יִקְרָא־לּוֹ הָאָדָם נִפְשׁ חַיָּה הוּא שְׁמוֹ: וַיִּבְרָא יי
 אֱלֹהִים מִן אֶרְעָא כָּל חַוִּית בְּרָא וְיַת כָּל עוֹפָא

הָאֶרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת־כָּל־פְּנֵי הָאָדָמָה: וַעֲנָנָא הוּא
 קְלִיף מִן אֶרְעָא וְאַשְׁקִי יַת כָּל אֶפְי אֲדַמַּתָּא:
 י וַיִּצְרֹ יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם עֶפְרָל מִן־
 הָאָדָמָה וַיַּפַּח בְּאַפּוֹ נְשַׁמַּת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם
 לְנִפְשׁ חַיָּה: וַיִּצְרֹ יְהוָה אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם עֶפְרָל
 מִן־הָאָדָמָה וַיַּפַּח בְּאַפּוֹ נְשַׁמַּת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם
 לְנִפְשׁ חַיָּה: וַיִּבְרָא יי אֱלֹהִים יַת אָדָם עֶפְרָא מִן
 אֲדַמַּתָּא וַיַּפַּח בְּאַנְפוּהִי נְשַׁמַּת דְּחַיִּי וַחַוִּית בְּאָדָם
 לְרוּחַ מִמְלָלָא: ח וַיִּשְׁטַע יְהוָה אֱלֹהִים גֶּן־בְּעֵדֶן
 מִקְדָּם וַיִּשֶׂם שֵׁם אֶת־הָאָדָם אֲשֶׁר יִצְרֹ: וַיִּשְׁטַע
 יְהוָה אֱלֹהִים גֶּן־בְּעֵדֶן מִקְדָּם וַיִּשֶׂם שֵׁם אֶת־הָאָדָם
 אֲשֶׁר יִצְרֹ: וַיַּצְיִב יי אֱלֹהִים גִּינַתָּא בְּעֵדֶן מִלְּקַדְמִין
 וְאַשּׁוּי תַמָּן יַת אָדָם דִּי בְרָא: ט וַיִּצְמַח יְהוָה
 אֱלֹהִים מִן־הָאָדָמָה כָּל־עֵץ נַחְמָד לְמַרְאֵה וְטוֹב
 לְמֹאכַל וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֶּן וְעֵץ הַדְּעַת טוֹב
 וְרָע: וַיִּצְמַח יְהוָה אֱלֹהִים מִן־הָאָדָמָה כָּל־עֵץ
 נַחְמָד לְמַרְאֵה וְטוֹב לְמֹאכַל וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֶּן
 וְעֵץ הַדְּעַת טוֹב וְרָע: וַאֲצַמַח יי אֱלֹהִים מִן אֶרְעָא
 כָּל אֵילָן דְּמַרְגַּג לְמַחְזִי וְטַב לְמִיכַל וְאֵילָן חֲזִיָּא
 בְּמַצִּיעוֹת גִּינַתָּא וְאֵילָן דְּאֲכָלִין פִּירוּהִי חִפְיָמִין
 בֵּין טַב לְכִישׁ: י וְנְהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת
 אֶת־הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהִיא לְאַרְבַּעַה רְאשִׁים:
 וְנְהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־הַגֶּן וּמִשָּׁם יִפְרֹד
 וְהִיא לְאַרְבַּעַה רְאשִׁים: וְנְהָרָא הוּא נִפְיָא מֵעֵדֶן
 לְאַשְׁקָאָה יַת גִּינַתָּא וּמִתַּמָּן יִתְפָּרֵשׁ וְהוּי לְאַרְבַּעַה
 רִישֵׁי נְהָרִין: יא שֵׁם הָאָחַד פִּישׁוֹן הוּא הַסֹּכֵב
 אֶת כָּל־אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר־שָׁם הַזֹּהֵב: שֵׁם
 הָאָחַד פִּישׁוֹן הוּא הַסֹּכֵב אֶת כָּל־אֶרֶץ הַחֲוִילָה
 אֲשֶׁר־שָׁם הַזֹּהֵב: שׁוּם חַד פִּישׁוֹן הוּא מְקִיף יַת
 כָּל אֶרֶע דְּחֲוִילָה דִּי תַמָּן דְּהִבָּא: יב וְזֹהֵב הָאֶרֶץ
 הַהוּא טוֹב שֵׁם הַבְּדִלָח וְאַבְן הַשֹּׁהַם: וְזֹהֵב
 הָאֶרֶץ הַהוּא טוֹב שֵׁם הַבְּדִלָח וְאַבְן הַשֹּׁהַם:
 וְדְהִבָּא דְאַרְעָא הַהִיא טַב תַּמָּן בְּדִלְחָא וְאַבְנֵי
 בּוּרְלָא: יג וְשֵׁם־הַנְּהַר הַשְּׁנַי גִּיחוֹן הוּא הַסּוֹכֵב

דְּשָׂמָיָא וְאַיְתָהּ לֹת אָדָם לְמַחְזִי מַה יִּקְרִי לָהּ וְכֹל
 דִּי הִנָּה קָרִי לָהּ אָדָם נִפְשָׁא חִיתָא הוּא שְׂמָה :
 שלישי = וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמוֹת לְכָל־הַבְּהֵמָה
 וְלַעֹף הַשָּׁמַיִם וְלִכְל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְלָאָדָם לֹא־
 מִצָּא עֹזר כְּנַגְדּוֹ: וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמוֹת לְכָל־
 הַבְּהֵמָה וְלַעֹף הַשָּׁמַיִם וְלִכְל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְלָאָדָם
 לֹא־מִצָּא עֹזר כְּנַגְדּוֹ: וַיִּקְרָא אָדָם שְׂמֵהּ לְכָל
 בְּעִירָא וְלַעֹפָא דְשָׂמָיָא וְלִכְל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְלָאָדָם
 לֹא אִשְׁכַּח סִמְךָ לְקַבְּלָהּ: כֹּה וַיִּפֹּל יְהוָה אֱלֹהִים |
 תַּרְדֵּמָה עַל־הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח אַחַת מִצִּלְעֹתָיו |
 וַיִּסְגֵּר בֶּשֶׂר תַּחְתָּנָה: וַיִּפֹּל יְהוָה אֱלֹהִים | תַּרְדֵּמָה
 עַל־הָאָדָם וַיִּישָׁן וַיִּקַּח אַחַת מִצִּלְעֹתָיו וַיִּסְגֵּר בֶּשֶׂר
 תַּחְתָּנָה: וַיִּרְמָא יְיָ אֱלֹהִים שְׁנַתָּא עַל אָדָם וַדְמָךְ
 וְנָסִיב חָדָא מַעֲלֵוּהִי וּמְלִי בִשְׂרָא תַּחֲוֹמָה:
 כֹּה וַיִּבְנוּ יְהוָה אֱלֹהִים | אֶת־הַצִּלְעַת אֲשֶׁר־לָקַח
 מִן־הָאָדָם לְאִשָּׁה וַיִּבְאֶהָ אֶל־הָאָדָם: וַיִּבְנוּ יְהוָה
 אֱלֹהִים | אֶת־הַצִּלְעַת אֲשֶׁר־לָקַח מִן־הָאָדָם לְאִשָּׁה
 וַיִּבְאֶהָ אֶל־הָאָדָם: וַבַּנָּא יְיָ אֱלֹהִים יַת עֲלֵעָא
 דְנָסִיב מִן אָדָם לְאַתְתָּא וְאַיְתָהּ לֹת אָדָם:
 כֹּה וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפֶּעַם עָצַם מַעֲצָמִי וּבִשְׂר
 מִבְּשָׂרִי לֹזַאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לָקַחְתִּי
 זֹאת: וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפֶּעַם עָצַם מַעֲצָמִי
 וּבִשְׂר מִבְּשָׂרִי לֹזַאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לָקַחְתִּי
 זֹאת: וַאֲמַר הָאָדָם חָדָא זְמָנָא גִרְמָא מִגְרָמִי
 וּבִסְרָא מִבְּסָרִי לְדָא יִתְקַרִי אַתְתָּא אַרִי מִבְּעֵלָא
 נְסִיבָא דָא: כֹּה עַל־כֵּן יַעֲזֹב־אִישׁ אֶת־אָבִיו וְאֶת־
 אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד: עַל־כֵּן
 יַעֲזֹב־אִישׁ אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ
 לְבָשָׂר אֶחָד: עַל כֵּן יִשְׁבּוּק גְּבַר בֵּית מִשְׁכַּבֵּי
 אֲבוּהִי וְאִמָּהּ וְיִדְבַק בְּאַתְתָּהּ וַיְהוֹן לְבִסְרָא חָד:
 כֹּה וַיְהִיו שְׁנֵיהֶם עְרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא
 יִתְבָּשְׂשׁוּ: וַיְהִיו שְׁנֵיהֶם עְרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ
 וְלֹא יִתְבָּשְׂשׁוּ: וְהָיוּ תְרוּיְהוֹן עַרְשִׁילָאִין אָדָם
 וְאַתְתָּה וְלֹא מִתְפַלְמִין: « וְהִנְחַשׁ הָיָה עָרוֹם

מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים
 וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִשָּׁה אַף כִּי־אָמַר אֱלֹהִים לֹא
 תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגֵּן: וְהִנְחַשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל
 חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
 אֶל־הָאִשָּׁה אַף כִּי־אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל
 עֵץ הַגֵּן: וְחַוּיָא הִנָּה חַפְּסִים מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה וְדַעְבַּד
 יְיָ אֱלֹהִים וַאֲמַר לְאַתְתָּא בְּקוּשְׂטָא אַרִי אָמַר יְיָ לֹא
 תִיכְלוּן מִכָּל אֵילָן גִּינְתָא: כֹּה וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
 אֶל־הִנְחַשׁ מִפְּרִי עֵץ־הַגֵּן נֹאכַל: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
 אֶל־הִנְחַשׁ מִפְּרִי עֵץ־הַגֵּן נֹאכַל: וַאֲמַרְתָּ אַתְתָּא
 לְחַוּיָא מִפְּרִי אֵילָן גִּינְתָא נִיכּוּל: כֹּה וּמִפְּרִי הָעֵץ
 אֲשֶׁר בְּתוֹד־הַגֵּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ
 וְלֹא תִגְעוּ בּוֹ פְּנֵי־תְמוֹתָיו: וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר
 בְּתוֹד־הַגֵּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְעוּ
 בּוֹ פְּנֵי־תְמוֹתָיו: וּמִפְּרִי אֵילָנָא דִּי בְּמִצִּיעוֹת גִּינְתָא
 אָמַר יְיָ לֹא תִיכְלוּן מִנָּהּ וְלֹא תִקְרְבוּן בָּהּ דִּילְמָא
 תְּמוֹתָיו: כֹּה וַיֹּאמֶר הִנְחַשׁ אֶל־הָאִשָּׁה לֹא־מוֹת
 תְּמוֹתָיו: וַיֹּאמֶר הִנְחַשׁ אֶל־הָאִשָּׁה לֹא־מוֹת תְּמוֹתָיו:
 וַאֲמַר חַוּיָא לְאַתְתָּא לֹא מוֹת תְּמוֹתָיו: הֲכִי יִדְעַ
 אֱלֹהִים כִּי בְיוֹם אֲכַלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם
 וְהָיִיתֶם כַּאֲלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב וָרָע: כִּי יִדְעַ אֱלֹהִים
 כִּי בְיוֹם אֲכַלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקְחוּ עֵינֵיכֶם וְהָיִיתֶם
 כַּאֲלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב וָרָע: אַרִי גַלִּי קָדָם יְיָ אַרִי
 בְיוֹמָא דְתִיכְלוּן מִנָּהּ וַיִּתְפַּתְחוּ עֵינֵיכֹן וַתְּהוֹן
 כְּרַבְרָבִין חַפְּמִין בֵּין טַב לְבִישׁ: כֹּה וַתִּרְא הָאִשָּׁה
 כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֹאכַל וְכִי תִאֲוָה־הוּא לְעֵינַיִם
 וְנִחְמַד הָעֵץ לְהַשְׁפִּיל וַתִּקַּח מִפְּרִיו וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן
 גַם־לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל: וַתִּרְא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב
 הָעֵץ לְמֹאכַל וְכִי תִאֲוָה־הוּא לְעֵינַיִם וְנִחְמַד הָעֵץ
 לְהַשְׁפִּיל וַתִּקַּח מִפְּרִיו וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַם־לְאִישָׁהּ
 עִמָּהּ וַיֹּאכַל: וְחַזַּת אַתְתָּא אַרִי טַב אֵילָן לְמִיכַל
 וְאַרִי אַסִּי הוּא לְעֵינִין וּמְרַגַּג אֵילָנָא לְאַסְתְּפֵלָא
 כֹּה וְנָסִיבַת מֵאַבְהָ וְאַכְלַת וַיְהִיבַת אַף לְבַעֲלָהּ
 עִמָּהּ וְאַכְלַת: וְתַפְלִקְתָּהּ עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיִּדְעוּ כִּי

חוּזָא אַטְעִינִית וְאַכְלִית: ד' וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים |
 אֶל־הַנָּחֵשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת אַרְוֵר אֶתְּהָ מִכָּל־
 הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל־גִּחְנֹךְ תִּלְךָ וְעַפְרֵי
 הַתֹּאכֵל כָּל־יְמֵי חַיֶּיךָ: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים |
 אֶל־הַנָּחֵשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת אַרְוֵר אֶתְּהָ מִכָּל־
 הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל־גִּחְנֹךְ תִּלְךָ וְעַפְרֵי
 הַתֹּאכֵל כָּל־יְמֵי חַיֶּיךָ: וַאֲמַר יי אֱלֹהִים לַחוּזָא אַרְי
 עֲבַדְתָּ דָא לִיט אַתְּ מִכָּל בְּעִירָא וּמִכָּל חַיַּת בְּרָא
 עַל מְעָד תִּזְיֵל וְעַפְרָא תִיכּוּל כָּל יוֹמֵי חַיֶּיךָ:
 טו וַאֲיִכָּה | אִשִּׁית בִּינְךָ וּבִין הָאִשָּׁה וּבִין זְרַעְךָ
 וּבִין זְרַעָה הוּא יִשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתְּהָ תִשׁוּפּוּנּוּ
 עֲקֹב: וַאֲיִכָּה | אִשִּׁית בִּינְךָ וּבִין הָאִשָּׁה וּבִין זְרַעְךָ
 וּבִין זְרַעָה הוּא יִשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתְּהָ תִשׁוּפּוּנּוּ עֲקֹב:
 וּדְכַבּוּ אִשׁוּי בִּינְךָ וּבִין אֶתְתָא וּבִין בְּנֵךְ וּבִין בְּנֵהָ
 הוּא יְהִי דְכִיר לָךְ מַה דְעֲבַדְתָּ לָהּ מִלְקַדְמִין וְאַתְּ
 תְהִי נְטִיר לָהּ לְסוּפָא: ס טו אֶל־הָאִשָּׁה אָמַר
 הִרְבָּה אֲרַבָּה עֲצֻבוּךָ וְהִרְבֵּךְ בְּעֵצֵב תִּלְדֵי בְנִים
 וְאֶל־אִישׁךָ תִשׁוּקְתֶךָ וְהוּא יְמַשְׁלֶכְךָ: אֶל־הָאִשָּׁה
 אָמַר הִרְבָּה אֲרַבָּה עֲצֻבוּךָ וְהִרְבֵּךְ בְּעֵצֵב תִּלְדֵי בְנִים
 וְאֶל־אִישׁךָ תִשׁוּקְתֶךָ וְהוּא יְמַשְׁלֶכְךָ: לֹא־תִתָּא אָמַר
 אֶסְגָּאָה אֶסְגִּי צַעֲרִיכִי וְעַדוּיִיכִי בְּצַעַר תִּלְדֵי בְנִין
 וְלֹת בְּעַלְךָ תִּהְיֶה תִּאֻבְתִּיךָ וְהוּא יִשְׁלַט בְּךָ: ס
 ז וְלֹאֲדָם אָמַר כִּי שְׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ וְתֹאכַל
 מִזֶּה־הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ
 אַרְוֵרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרְךָ בְּעֵצֻבוֹן הַתֹּאכְלָנָה כָּל
 יְמֵי חַיֶּיךָ: וְלֹאֲדָם אָמַר כִּי שְׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ
 וְתֹאכַל מִזֶּה־הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵאמֹר לֹא תֹאכַל
 מִמֶּנּוּ אַרְוֵרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרְךָ בְּעֵצֻבוֹן הַתֹּאכְלָנָה
 כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ: וְלֹאֲדָם אָמַר אַרְי קִבִּילְתָּ לְמִימַר
 אֶתְתָךְ וְאַכְלְתָּ מִן אֵילָנָא דִּי פִקִּדְתָּךְ לְמִימַר לֹא
 תִיכּוּל מִנָּה לִיטָא אַרְעָא בְּדִילְךָ בְּעַמֵּל תִּיכְלִינָה
 כָּל יוֹמֵי חַיֶּיךָ: יח וְקוּץ וְדַרְדַּר תִּצְמִיחַ לָךְ
 וְאַכְלְתָּ אֶת־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה: וְקוּץ וְדַרְדַּר תִּצְמִיחַ
 לָךְ וְאַכְלְתָּ אֶת־עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה: וְכּוּבִין וְאַטְדִּין

עִירְמָם הֵם וַיִּתְּפְרוּ עֲלֵהּ תִאֲנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם
 חֲגֹרֶת: וְתִפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיִּדְעוּ כִּי עִירְמָם
 הֵם וַיִּתְּפְרוּ עֲלֵהּ תִאֲנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֶת:
 וְאֶתְּפַחָא עֵינֵי תְרוּיָהוֹן וַיִּדְעוּ אַרְי עַרְטִילָאִין
 אִינּוּן וְחַטִּיטּוֹ לַהוּן טְרַפִּי תִאֲנִין וְעַבְדוּ לַהוּן
 זְרוּזִין: ח וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־קוֹל יְהוָה אֱלֹהִים מִתְּהַלְךְ
 בְּגַן לְרוּחַ הַיּוֹם וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי
 יְהוָה אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הַגֵּן: וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־קוֹל
 יְהוָה אֱלֹהִים מִתְּהַלְךְ בְּגַן לְרוּחַ הַיּוֹם וַיִּתְחַבֵּא
 הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הַגֵּן:
 וַיִּשְׁמְעוּ יָת קַל מִימְרָא דִּי אֱלֹהִים מִהִלְךָ בְּגִינְתָא
 לְמַנָּה יוֹמָא וְאִיטְמַר אָדָם וְאַתְתָּה מִן קָדָם יי
 אֱלֹהִים בְּגוֹ אֵילָן גִּינְתָא: ט וַיִּקְרָא יְהוָה אֱלֹהִים
 אֶל־הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָּה: וַיִּקְרָא יְהוָה אֱלֹהִים
 אֶל־הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אֵיכָּה: וַיִּקְרָא יְהוָה אֱלֹהִים לְאָדָם
 וַאֲמַר לָהּ אַן אַתְּ: י וַיֹּאמֶר אֶת־קוֹלְךָ שָׁמַעְתִּי בְּגַן
 וְאִירָא כִּי־עִירַם אֲנִכִי וְאַחְבָּא: וַיֹּאמֶר אֶת־קוֹלְךָ
 שָׁמַעְתִּי בְּגַן וְאִירָא כִּי־עִירַם אֲנִכִי וְאַחְבָּא: וַאֲמַר
 יָת קַל מִימְרָךְ שְׁמַעִית בְּגִינְתָא וּדְחִילִית אַרְי
 עַרְטִילָאִי אָנָא וְאִיטְמַרִית: יא וַיֹּאמֶר מִי הִגִּיד לָךְ
 כִּי עִירַם אֶתְּהָ הַמִּזְדַּהֵעַן אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבִלְתִּי
 אֶכְלֵמִמֶּנּוּ אֶכְלָת: וַיֹּאמֶר מִי הִגִּיד לָךְ כִּי עִירַם
 אֶתְּהָ הַמִּזְדַּהֵעַן אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לְבִלְתִּי אֶכְלֵמִמֶּנּוּ
 אֶכְלָת: וַאֲמַר מִן חוּי לָךְ אַרְי עַרְטִילָאִי אַתְּ הַמִּן
 אֵילָנָא דְּפִקִּדְתָּךְ בְּדִיל דְּלֹא לְמִיכַל מִנָּה אֶכְלָת:
 יב וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הוּא
 נָתַתְּהִלִּי מִזֶּה־הָעֵץ וְאָכַל: וַיֹּאמֶר הָאָדָם הָאִשָּׁה
 אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הוּא נָתַתְּהִלִּי מִזֶּה־הָעֵץ וְאָכַל:
 וַאֲמַר הָאָדָם אֶתְתָא דִּיהִבְתָּ עִמִּי הִיא יְהִבַת לִי מִן
 אֵילָנָא וְאַכְלִית: יג וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לְאִשָּׁה
 מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ וְהֹאֲמַר הָאִשָּׁה הִנְחֵשׁ הַשִּׁיאֲנִי
 וְאָכַל: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים לְאִשָּׁה מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ
 וְהֹאֲמַר הָאִשָּׁה הִנְחֵשׁ הַשִּׁיאֲנִי וְאָכַל: וַאֲמַר יי
 אֱלֹהִים לֹא־תִתָּא מַה דָּא עֲבַדְתָּ וְאַמְרַת אֶתְתָא

כְּרוּבִיא וְיֵת שֶׁנֶן חֲרָבָא דְמִתְהַפְכָא לְמִיטְר יֵת
 אֹרַח אֵילָן חֲיִיא: א וְהָאָדָם יָדַע אֶת־חֹהֶה
 אִשְׁתּוֹ וַתְּהַר וַתֵּלֶד אֶת־קַיִן וְהָאָדָם וְהָאִשָּׁה
 אֶת־יְהוָה: וְהָאָדָם יָדַע אֶת־חֹהֶה אִשְׁתּוֹ וַתְּהַר
 וַתֵּלֶד אֶת־קַיִן וְהָאָדָם וְהָאִשָּׁה יָדַע אֶת־יְהוָה: וְאָדָם
 יָדַע יֵת תְּנֵה אֶתְמָה וְעֵדִיאַת וְיִלְיֵדַת יֵת קִיִן
 וְאֶמְרַת קִינִיתִי גִבְרָא (מִן) גְּדָם יי: ד וְתִסְפֵּף לְלִדַת
 אֶת־אָחִיו אֶת־הֶבֶל וַיְהִי־הֶבֶל רֹעֵה צֹאן וְקַיִן
 הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה: וְתִסְפֵּף לְלִדַת אֶת־אָחִיו אֶת־
 הֶבֶל וַיְהִי־הֶבֶל רֹעֵה צֹאן וְקַיִן הָיָה עֹבֵד אֲדָמָה:
 וְאוֹסִיפַת לְמִילַד יֵת אַחֻזַּיִת יֵת הֶבֶל וְתְנֵה הֶבֶל
 רְעִי עָנָא וְקִיִן תְּנֵה פְלַח בְּאַרְעָא: ג וַיְהִי מִקֵּץ
 יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לַיהוָה:
 וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קַיִן מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה
 לַיהוָה: וְתְנֵה מִסּוּף יוֹמִין וְאִיתִי קִיִן מֵאַבָּא
 דְאַרְעָא פְקֻרְבָּתָא גְדָם יי: ד וְהֶבֶל הֵבִיא גַם־הוּא
 מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ וּמִחֻלְבָּתוֹ וַיִּשַׁע יְהוָה אֶל־הֶבֶל
 וְאֶל־מִנְחָתוֹ: וְהֶבֶל הֵבִיא גַם־הוּא מִבְּכֹרוֹת צֹאנוֹ
 וּמִחֻלְבָּתוֹ וַיִּשַׁע יְהוָה אֶל־הֶבֶל וְאֶל־מִנְחָתוֹ: וְהֶבֶל
 אִיתִי אַף הוּא מִבְּכִירֵי עֲנָה וּמִשְׁמֵנֵהוּן וְתוֹת רְעוּא
 מִן גְּדָם יי: ד לְהֶבֶל וּלְקוֹרְבָּנָה: ה וְאֶל־קַיִן וְאֶל־
 מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה וַיַּחַר לְקַיִן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו:
 וְאֶל־קַיִן וְאֶל־מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה וַיַּחַר לְקַיִן מְאֹד
 וַיִּפְּלוּ פָּנָיו: וְקַיִן וּלְקוֹרְבָּנָה לֹא תוֹת רְעוּא וְתַקַּף
 לְקַיִן לְחַדָּא וְאַתְּכִבִּישׁוּ אַפּוּהִי: ו וַיֹּאמֶר יְהוָה
 אֶל־קַיִן לָמָּה חָרָה לְךָ וְלָמָּה נָפְלוּ פָּנֶיךָ: וַיֹּאמֶר
 יְהוָה אֶל־קַיִן לָמָּה חָרָה לְךָ וְלָמָּה נָפְלוּ פָּנֶיךָ:
 וַאֲמַר יי: ד לְקַיִן לְמָא תְקִיף לְךָ וְלָמָּה אַתְּכִבִּישׁוּ
 אַפֶּיךָ: ז הֲלוֹא אִם־תִּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא תִיטִיב
 לְפַתַּח חַטָּאת רִבְּץ וְאֵלֶיךָ תִשְׁוֹקְתוּ וְאַתָּה
 תִּמְשָׁל־בוֹ: הֲלוֹא אִם־תִּיטִיב שְׂאֵת וְאִם לֹא
 תִיטִיב לְפַתַּח חַטָּאת רִבְּץ וְאֵלֶיךָ תִשְׁוֹקְתוּ וְאַתָּה
 תִּמְשָׁל־בוֹ: הֲלֹא אִם תִּיטִיב עוֹבְדֵךָ יִשְׁתַּבַּח לְךָ
 וְאִם לֹא תִיטִיב עוֹבְדֵךָ לִיּוֹם דִּינָא חַטָּאת נָטִיר

תַּצְמַח לְךָ וְתִיכּוֹל יֵת עֶסְבָּא דְחַקְלָא: ט בְּזַעַת
 אַפֶּיךָ תֹאכַל לֶחֶם עַד שׁוֹבֵךְ אֶל־הָאֲדָמָה כִּי
 מִמֶּנָּה לְקַחְתָּ כִּי־עֲפָר אֶתָּה וְאֶל־עֲפָר תִּשׁוּב:
 בְּזַעַת אַפֶּיךָ תֹאכַל לֶחֶם עַד שׁוֹבֵךְ אֶל־הָאֲדָמָה כִּי
 מִמֶּנָּה לְקַחְתָּ כִּי־עֲפָר אֶתָּה וְאֶל־עֲפָר תִּשׁוּב:
 בְּזַעַתָּא דְאַפֶּךָ תִּיכּוֹל לְחַמָּא עַד דְתִיטּוּב לְאַרְעָא
 דְמִנָּה אַתְּבְרִיתָא אַרְי עֲפָרָא אֶת וְלַעֲפָרָא תְתוּב:
 כ וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חוּהַ כִּי הוּא הִיְתָה
 אִם כְּלִי־חַי: וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חוּהַ כִּי הוּא
 הִיְתָה אִם כְּלִי־חַי: וְקָרָא אָדָם שֵׁם אֶתְמָה תְנֵה אַרְי
 הִיא תוֹת אִמָּא דְכָל בְּנֵי אָנְשָׁא: כא וַיַּעַשׂ יְהוָה
 אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתֻנּוֹת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׂם:
 וַיַּעַשׂ יְהוָה אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתֻנּוֹת עוֹר
 וַיִּלְבָּשֵׂם: וַעֲבַד יי: ד אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִתְמָה לְבוּשִׁין
 דִּיקֻר עַל מִשְׁךָ בִּשְׂרִיּהוֹן וְאַלְבִּישׁוּנוֹן: פ
 רבֵּעִי ככ וַיֹּאמֶר א | יְהוָה אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הָיָה
 כְּאֶחָד מִמֶּנּוּ לְדַעַת טוֹב וְרַע וְעָתָה | פְּנִי־יִשְׁלַח
 יָדוֹ וְלָקַח גַּם מַעֵץ חַיִּים וְאָכַל וַחֵי לְעֵלָם:
 וַיֹּאמֶר א | יְהוָה אֱלֹהִים הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאֶחָד מִמֶּנּוּ
 לְדַעַת טוֹב וְרַע וְעָתָה | פְּנִי־יִשְׁלַח יָדוֹ וְלָקַח גַּם
 מַעֵץ חַיִּים וְאָכַל וַחֵי לְעֵלָם: וַאֲמַר יי: ד אֱלֹהִים הָא
 אָדָם תְּנֵה יַחֲדִי בַעֲלָמָא מִנָּה לְמִידַע טב וּכְיִשׁ
 וּכְעַן דִּילְמָא יוֹשִׁיט יְדָה וְיִסַּב אַף מֵאֵילָן חֲיִיא
 וְיִכּוֹל וַיַּחֲדִי לְעֵלָם: כג וַיִּשְׁלַחְהוּ יְהוָה אֱלֹהִים
 מִזֶּנֶן־עַדָן לְעַבְדֵי אֶת־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם:
 וַיִּשְׁלַחְהוּ יְהוָה אֱלֹהִים מִזֶּנֶן־עַדָן לְעַבְדֵי אֶת־
 הָאֲדָמָה אֲשֶׁר לָקַח מִשָּׁם: וְשַׁלַּחַה יי: ד אֱלֹהִים
 מִזֶּנֶן־עַדָן לְעַדָן לְמַפְלַח בְּאַרְעָא דְאִתְבְּרִי מִתְּמִין:
 כד וַיַּגְרֵשׁ אֶת־הָאָדָם וַיִּשְׁכֵּן מִקְדָּם לְגִנְעַדָן
 אֶת־הַכְּרִבִּים וְאֵת לְהַט הַחֲרִיב הַמִּתְהַפְכָּת
 לְשֹׁמֵר אֶת־דְּרֹךְ עֵץ חַיִּים: וַיַּגְרֵשׁ אֶת־הָאָדָם
 וַיִּשְׁכֵּן מִקְדָּם לְגִנְעַדָן אֶת־הַכְּרִבִּים וְאֵת לְהַט
 הַחֲרִיב הַמִּתְהַפְכָּת לְשֹׁמֵר אֶת־דְּרֹךְ עֵץ חַיִּים: ס
 וְתִרִיף יֵת אָדָם וְאַשְׂרֵי מִלְּקַדְמִין לְגִינְמָא דְעַדָן יֵת

יקטלינני: ^{טו} ויאמר לו יהוה לכן פליהרג קון
 שבעתים יקם וישם יהוה לקון אות לבלתי
 הכות־אתו פל־מצאו: ויאמר לו יהוה לכן פל־
 הרג קון שבעתים יקם וישם יהוה לקון אות
 לבלתי הכות־אתו פל־מצאו: ואמר לה יי לכן כל
 קטיל קין לשבעא דרין יתפרע מנה ושוי יי לקין
 אתא בדיל דלא למקטל יתה פל דישכחנה:
^{טז} ויצא קון מלפני יהוה וישב בארץ־נוד
 קדמת־ערן: ויצא קון מלפני יהוה וישב בארץ־
 נוד קדמת־ערן: ונפק קון מן גדם יי ויטיב בארעא
 גלי ומטלטל דהוה עבידא עלוהי מלקדמין
 דגינתא דערן: ^{יז} וידע קון את־אשתו ותהר ותלד
 את־חנוך ויהי בנה עיר ויקרא שם העיר כשם
 בנו חנוך: וידע קון את־אשתו ותהר ותלד
 את־חנוך ויהי בנה עיר ויקרא שם העיר כשם בנו
 חנוך: וידע קין ית אתתה ועדיאת וילידת ית
 חנוך והוה בני קרפא וקרפא שְמא דקרפא כשום
 ברה חנוך: ^{יח} ויוולד לחנוך את־עירד ועירד ילד
 את־מחויאל ומחייאל ילד את־מתושאל
 ומתושאל ילד את־למך: ויוולד לחנוך את־עירד
 ועירד ילד את־מחויאל ומחייאל ילד את־
 מתושאל ומתושאל ילד את־למך: ואת־יליד
 לחנוך ית עירד ועירד אוליד ית מחויאל
 ומחייאל אוליד ית מתושאל ומתושאל אוליד ית
 למך:

^{יט} ויקח־לו למך שתי נשים שם האחת
 עדה ושם השנית צלה: ויקח־לו למך שתי נשים
 שם האחת עדה ושם השנית צלה: ונסיב לה
 למך פרתין נשין שום חד עדה ושום תננתא
 צלה: ^כ ותלד עדה את־יבל הוא היה אבי ישב
 אהל ומקנה: ותלד עדה את־יבל הוא היה אבי
 ישב אהל ומקנה: וילידת עדה ית יבל הוא הוה
 רבהון דכל דיתבי משפנין ומרי בעיר: ^{כא} ושם
 אחיו יובל הוא היה אבי פל־תפיש פנור ועונב:

ודעתיד לאתפרעא מנך אם לא תתוב ואם תתוב
 ישתבך לך: ^ח ויאמר קון אל־הבל אחיו ויהי
 בהיותם בשדה ויקם קון אל־הבל אחיו
 ויהרגהו: ויאמר קון אל־הבל אחיו ויהי בהיותם
 בשדה ויקם קון אל־הבל אחיו ויהרגהו: ואמר קון
 להבל אחוהי והוה במהויהון בחקלא וקם קון
 בהבל אחוהי וקטלה: ^ט ויאמר יהוה אל־קון אי
 הבל אחיך ויאמר לא ידעתי השמר אחי אנכי:
 ויאמר יהוה אל־קון אי הבל אחיך ויאמר לא
 ידעתי השמר אחי אנכי: ואמר יי לקין אן הבל
 אחיך ואמר לא ידענא הנטר אחי אנא: ^י ויאמר
 מה עשית קול דמי אחיך צעקים אלי מן
 האדמה: ויאמר מה עשית קול דמי אחיך צעקים
 אלי מן־האדמה: ואמר מה עבדתא קל דם זרעין
 דעתידין למפק מן אחיך קבילין קדמי מן ארעא:
^{יא} ועתה ארור אתה מן־האדמה אשר פצתה
 את־פיה לקחת את־דמי אחיך מי־דך: ועתה
 ארור אתה מן־האדמה אשר פצתה את־פיה
 לקחת את־דמי אחיך מי־דך: וכען ליט את מן
 ארעא דפתחת ית פומה וקבילת ית דמה דאחיך
 מן ידך: ^{יב} פי תעבד את־האדמה לא־תסוף
 תת־כחה לך נע ונד תהיה בארץ: פי תעבד
 את־האדמה לא־תסוף תת־כחה לך נע ונד תהיה
 בארץ: ארי תפלח בארעא לא תוסיף למפן חילה
 לך מטלטל וגלי תהי בארעא: ^{יג} ויאמר קון
 אל־יהוה גדול עוני מנשוא: ויאמר קון אל־יהוה
 גדול עוני מנשוא: ואמר קין גדם יי סגי חובי
 מלמשבק: ^{יד} הן גרשת אתי היום מעל פני
 האדמה ומפניך אסתר והייתי נע ונד בארץ
 והיה כל־מצאי יהרגני: הן גרשת אתי היום מעל
 פני האדמה ומפניך אסתר והייתי נע ונד בארץ
 והיה כל־מצאי יהרגני: הא תריכתא יתי יומא דין
 מעל אפי ארעא ומן קדמך לית אפשר לאטמרא
 ואהי מטלטל וגלי בארעא ויהי כל דישכחנני

בְּדַמוֹת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ: זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת
 אָדָם בְּיוֹם בָּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמוֹת אֱלֹהִים
 עָשָׂה אֹתוֹ: דִּין סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם בְּיוֹמָא דְבָרָא
 יי אָדָם בְּדַמוֹת אֱלֹהִים עֲבַד יְתָה: ז וְזָכַר וְיִנְקְבָה
 בְּרָאִים וַיְבָרַךְ אֹתָם וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם
 הַבְּרָאִים: זָכַר וְיִנְקְבָה בְּרָאִים וַיְבָרַךְ אֹתָם וַיִּקְרָא
 אֶת־שְׁמֵם אָדָם בְּיוֹם הַבְּרָאִים: דָּכַר וְיִנְקְבָא
 בְּרֵאנֹן וַיְבָרַךְ יְתָהוֹן וַיִּקְרָא יְתָה שְׁמֵהוֹן אָדָם
 בְּיוֹמָא דְאֶתְבְּרִיאֻ: ז וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת
 שָׁנָה וַיּוֹלֵד בְּדַמוֹתוֹ בְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
 שֵׁת: וַיְחִי אָדָם שְׁלֹשִׁים וּמֵאֵת שָׁנָה וַיּוֹלֵד
 בְּדַמוֹתוֹ בְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שֵׁת: וַחַיָּא אָדָם
 מָאָה וַתִּלְחִין שְׁנֵין וְאוֹלִיד בְּדַמוֹתָה דְדָמִי לָהּ
 וַיִּקְרָא יְתָה שְׁמָה שֵׁת: ז וַיְהִי וַיְמִיאֲדָם אַחֲרֵי
 הוֹלִידוֹ אֶת־שֵׁת שְׁמֵנָה מֵאֵת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בְּנִים
 וּבָנוֹת: וַיְהִי וַיְמִיאֲדָם אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־שֵׁת
 שְׁמֵנָה מֵאֵת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בְּנִים וּבָנוֹת: וַהּוּוּ יוֹמֵי
 אָדָם בְּתַר דְּאוֹלִיד יְתָה שֵׁת תְּמַנִּי מָאָה שְׁנֵין
 וְאוֹלִיד בְּנִין וּבָנוֹת: ז וַיְהִי כְּלַיְמֵי אָדָם אֲשֶׁר־חִי
 תִּשְׁעָ מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה וַיָּמָת: וַיְהִי
 כְּלַיְמֵי אָדָם אֲשֶׁר־חִי תִּשְׁעָ מֵאוֹת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים
 שָׁנָה וַיָּמָת: וַהּוּוּ כֹל יוֹמֵי אָדָם דְּחֵיא תִּשְׁעָ מָאָה
 וַתִּלְחִין שְׁנֵין וַיְמִית: ז וַיְחִי־שֵׁת חֲמִשָּׁ שָׁנִים
 וּמֵאֵת שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת־אֲנֹשׁ: וַיְחִי־שֵׁת חֲמִשָּׁ
 שָׁנִים וּמֵאֵת שָׁנָה וַיּוֹלֵד אֶת־אֲנֹשׁ: וַחַיָּא שֵׁת
 מָאָה וַחֲמִשָּׁ שְׁנֵין וְאוֹלִיד יְתָה אֲנֹשׁ: ז וַיְחִי־שֵׁת
 אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־אֲנֹשׁ שְׁבַע שָׁנִים וּשְׁמֵנָה
 מֵאוֹת שָׁנָה וַיּוֹלֵד בְּנִים וּבָנוֹת: וַיְחִי־שֵׁת אַחֲרֵי
 הוֹלִידוֹ אֶת־אֲנֹשׁ שְׁבַע שָׁנִים וּשְׁמֵנָה מֵאוֹת שָׁנָה
 וַיּוֹלֵד בְּנִים וּבָנוֹת: וַחַיָּא שֵׁת בְּתַר דְּאוֹלִיד יְתָה
 אֲנֹשׁ תְּמַנִּי מָאָה וּשְׁבַע שְׁנֵין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבָנוֹת:
 ז וַיְהִי כְּלַיְמֵי־שֵׁת שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַתִּשְׁעָ
 מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: וַיְהִי כְּלַיְמֵי־שֵׁת שְׁתַּיִם
 עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַתִּשְׁעָ מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: וַהּוּוּ כֹל

וְשֵׁם אָחִיו יוֹבֵל הוּא יוֹבֵל הוּא אֲבִי כְּלַתְפֶּשׁ כְּנוֹר
 וְעוֹנָב: וְשׁוּם אַחֲוֵי יוֹבֵל הוּא תְּוָה רַבְהוֹן דְּכָל
 דְּמַנְגֵן עַל פּוּם נִבְלָא יְדַעֵי זְמַר כְּנוֹרָא וְאַבוּבָא:
 ז וְצִלָּה גַם־הוּא יִלְדָה אֶת־תּוֹבֵל קִין לְמִשׁ
 כְּלַתְפֶּשׁ נַחֲשֵׁת וּבְרִזָּל וְאַחֹת תּוֹבֵל־קִין נַעֲמָה:
 וְצִלָּה גַם־הוּא יִלְדָה אֶת־תּוֹבֵל קִין לְמִשׁ כְּלַתְפֶּשׁ
 נַחֲשֵׁת וּבְרִזָּל וְאַחֹת תּוֹבֵל־קִין נַעֲמָה: וְצִלָּה אַף
 הִיא לַיִידֵת יְתָה תּוֹבֵל קִין רַבְהוֹן דְּכָל יְדַעֵי עֵיבִידֵת
 נַחֲשָׁא וּפְרִזָּלָא וְאַחֲתָה דְּתּוֹבֵל קִין נַעֲמָה:
 ז וַיֹּאמֶר לְמֹד לְנִשְׁוֵי עֵדָה וְצִלָּה שְׁמַעֵן
 קוֹלִי נִשְׁוֵי לְמֹד הַאֲוֹנָה אִמְרַתִּי כִּי אִישׁ הִרְגֵתִי
 לְפַעֲעֵי וַיִּלְד לַחֲבֵרְתִּי: וַיֹּאמֶר לְמֹד לְנִשְׁוֵי עֵדָה
 וְצִלָּה שְׁמַעֵן קוֹלִי נִשְׁוֵי לְמֹד הַאֲוֹנָה אִמְרַתִּי כִּי אִישׁ
 הִרְגֵתִי לְפַעֲעֵי וַיִּלְד לַחֲבֵרְתִּי: וַאֲמַר לְמֹד לְנִשְׁוֵי
 עֵדָה וְצִלָּה שְׁמַעֵן קוֹלִי נִשְׁוֵי לְמֹד אַצִּיתָא לְמִמְרֵי
 לָא נִבְרָא קְטִלִית דְּבִדְלָה אָנָּה סְבִיל חוּבֵי וְאַף
 לָא עוֹלִימָא חֲבִלִית דְּבִדְלָה יִשְׁתִּיעֵי זְרַעֵי: ז כִּי
 שְׁבַעֲתַיִם יָקַם־קִין וְלְמֹד שְׁבַעֲתַיִם וּשְׁבַעֲתַיִם: כִּי
 שְׁבַעֲתַיִם יָקַם־קִין וְלְמֹד שְׁבַעֲתַיִם וּשְׁבַעֲתַיִם: אַרְי
 לְשַׁבְעָא דְרִין אִיתְלִין לְקִין הִלָּא לְלְמֹד בְּרָה
 שְׁבַעֲתַיִם וּשְׁבַעֲתַיִם: ז וַיִּדַע אָדָם עוֹד אֶת־אִשְׁתּוֹ
 וַתִּלְד בֶּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שֵׁת כִּי שֵׁת־לִי
 אֱלֹהִים זָרַע אַחֲרַי תַּחַת הֶבֶל כִּי הִרְגֹו קִין: וַיִּדַע
 אָדָם עוֹד אֶת־אִשְׁתּוֹ וַתִּלְד בֶּן וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
 שֵׁת כִּי שֵׁת־לִי אֱלֹהִים זָרַע אַחֲרַי תַּחַת הֶבֶל כִּי
 הִרְגֹו קִין: וַיִּדַע אָדָם עוֹד יְתָה אַתְתָּה וַיִּלְיֵד בֶּר
 וַקִּרְתִּי יְתָה שְׁמָה שֵׁת אַרְי אֲמַר יִהְבִּי לִי יי בֶּר אַחֲרֵן
 חֲלַף הֶבֶל דְּקִטְלָה קִין: ז וַלְשֵׁת גַּם־הוּא יִלְד־בֶּן
 וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ אֲנֹשׁ אֵז הוֹחֵל לְקָרָא בְּשֵׁם
 יְהוָה: וְלְשֵׁת גַּם־הוּא יִלְד־בֶּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
 אֲנֹשׁ אֵז הוֹחֵל לְקָרָא בְּשֵׁם יְהוָה: וְלְשֵׁת אַף הוּא
 אֲתִילִיד בֶּר וַיִּקְרָא יְתָה שְׁמָה אֲנֹשׁ כְּכֵן בְּיוֹמוֹהֵי
 חֲלוֹ בְנֵי אֲנָשָׁא מְלַצְלָאָה בְּשֵׁמָא דִּי: ז ס א זֶה
 סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם בְּיוֹם בָּרָא אֱלֹהִים אָדָם

וּבָנָן: ז' וַיְהִי כְּלַיְמֵי מַהֲלָלָאֵל חֲמֵשׁ וַתְּשֻׁעִים
 שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: וַיְהִי כְּלַיְמֵי
 מַהֲלָלָאֵל חֲמֵשׁ וַתְּשֻׁעִים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה
 וַיָּמָת: וְהוּוּ כָּל יוֹמֵי מַהֲלָלָאֵל תְּמַנִּי מֵאָה וַתְּשַׁעֵן
 וַחֲמֵשׁ שָׁנִין וַיָּמָת: ס' י"ח וַיְחִי־יִרְדְּ שְׁתַּיִם וְשִׁשִּׁים
 שָׁנָה וַמָּאֵת שָׁנָה וַיֹּלְדֵי אֶת־חֲנֹדָּ: וַיְחִי־יִרְדְּ
 שְׁתַּיִם וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וַמָּאֵת שָׁנָה וַיֹּלְדֵי אֶת־חֲנֹדָּ:
 וַחֲזָא יֵרֵד מֵאָה וּשְׁתַּיִן וַתְּרַתֵּין שָׁנִין וְאוֹלִידֵי יֵת
 חֲנֹדָּ: י"ח וַיְחִי־יִרְדְּ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־חֲנֹדָּ
 שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיֹּלְדֵי בָּנִים וּבָנוֹת: וַיְחִי־יִרְדְּ
 אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־חֲנֹדָּ שְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיֹּלְדֵי
 בָּנִים וּבָנוֹת: וַחֲזָא יֵרֵד בְּתֵר דְּאוֹלִידֵי יֵת חֲנֹדָּ
 תְּמַנִּי מֵאָה שָׁנִין וְאוֹלִידֵי בָּנִין וּבָנָן: כ' וַיְהִי
 כְּלַיְמֵי־יִרְדְּ שְׁתַּיִם וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וַתְּשֻׁעִים מֵאוֹת
 שָׁנָה וַיָּמָת: וַיְהִי כְּלַיְמֵי־יִרְדְּ שְׁתַּיִם וְשִׁשִּׁים שָׁנָה
 וַתְּשֻׁעִים מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: וְהוּוּ כָּל יוֹמֵי יֵרֵד תְּשֻׁעִ
 מֵאָה וּשְׁתַּיִן וַתְּרַתֵּין שָׁנִין וַיָּמָת: ס' כ"א וַיְהִי חֲנֹדָּ
 חֲמֵשׁ וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וַיֹּלְדֵי אֶת־מְתוּשֶׁלַח: וַיְהִי
 חֲנֹדָּ חֲמֵשׁ וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וַיֹּלְדֵי אֶת־מְתוּשֶׁלַח:
 וַחֲזָא חֲנֹדָּ שְׁתַּיִן וַחֲמֵשׁ שָׁנִין וְאוֹלִידֵי יֵת
 מְתוּשֶׁלַח: כ"ב וַיְתַהַלֵּךְ חֲנֹדָּ אֶת־הָאֱלֹהִים אַחֲרֵי
 הוֹלִידוֹ אֶת־מְתוּשֶׁלַח שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיֹּלְדֵי
 בָּנִים וּבָנוֹת: וַיְתַהַלֵּךְ חֲנֹדָּ אֶת־הָאֱלֹהִים אַחֲרֵי
 הוֹלִידוֹ אֶת־מְתוּשֶׁלַח שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיֹּלְדֵי
 בָּנִים וּבָנוֹת: וְהַלִּיף חֲנֹדָּ בְּדַחֲלָתָא דִּי בְּתֵר
 דְּאוֹלִידֵי יֵת מְתוּשֶׁלַח תְּלַת מֵאָה שָׁנִין וְאוֹלִידֵי
 בָּנִין וּבָנָן: כ"ג וַיְהִי כְּלַיְמֵי חֲנֹדָּ חֲמֵשׁ וְשִׁשִּׁים
 שָׁנָה וְשִׁשִּׁים מֵאוֹת שָׁנָה: וַיְהִי כְּלַיְמֵי חֲנֹדָּ
 חֲמֵשׁ וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וְשִׁשִּׁים מֵאוֹת שָׁנָה: וְהוּוּ כָּל
 יוֹמֵי חֲנֹדָּ תְּלַת מֵאָה וּשְׁתַּיִן וַחֲמֵשׁ שָׁנִין:
 כ"ד וַיְתַהַלֵּךְ חֲנֹדָּ אֶת־הָאֱלֹהִים וְאֵינְנוּ כִּי־לָקַח
 אֹתוֹ אֱלֹהִים: וַיְתַהַלֵּךְ חֲנֹדָּ אֶת־הָאֱלֹהִים וְאֵינְנוּ
 כִּי־לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים: וְהַלִּיף חֲנֹדָּ בְּדַחֲלָתָא דִּי
 וְלִיתוּהִי אָרִי (לָא) אָמִית יֵתָה יי: ס'

יוֹמֵי שֵׁשׁ תְּשֻׁעִ מֵאָה וַתְּרַתֵּין עֶשְׂרֵי שָׁנִין וַיָּמָת: ס'
 ט' וַיְחִי אָנוּשׁ תְּשֻׁעִים שָׁנָה וַיֹּלְדֵי אֶת־קִינָן: וַיְחִי
 אָנוּשׁ תְּשֻׁעִים שָׁנָה וַיֹּלְדֵי אֶת־קִינָן: וַחֲזָא אָנוּשׁ
 תְּשֻׁעִין שָׁנִין וְאוֹלִידֵי יֵת קִינָן: י' וַיְחִי אָנוּשׁ אַחֲרֵי
 הוֹלִידוֹ אֶת־קִינָן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה
 מֵאוֹת שָׁנָה וַיֹּלְדֵי בָּנִים וּבָנוֹת: וַיְחִי אָנוּשׁ אַחֲרֵי
 הוֹלִידוֹ אֶת־קִינָן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת
 שָׁנָה וַיֹּלְדֵי בָּנִים וּבָנוֹת: וַחֲזָא אָנוּשׁ בְּתֵר דְּאוֹלִידֵי
 יֵת קִינָן תְּמַנִּי מֵאָה וַחֲמֵשׁ עֶשְׂרֵי שָׁנִין וְאוֹלִידֵי
 בָּנִין וּבָנָן: י"א וַיְהִי כְּלַיְמֵי אָנוּשׁ חֲמֵשׁ שָׁנִים
 וַתְּשֻׁעִים מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: וַיְהִי כְּלַיְמֵי אָנוּשׁ
 חֲמֵשׁ שָׁנִים וַתְּשֻׁעִים מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: וְהוּוּ כָּל
 יוֹמֵי אָנוּשׁ תְּשֻׁעִ מֵאָה וַחֲמֵשׁ שָׁנִין וַיָּמָת: ס'
 י"ב וַיְחִי קִינָן שְׁבַעִים שָׁנָה וַיֹּלְדֵי אֶת־מַהֲלָלָאֵל:
 וַיְחִי קִינָן שְׁבַעִים שָׁנָה וַיֹּלְדֵי אֶת־מַהֲלָלָאֵל: וַחֲזָא
 קִינָן שְׁבַעִין שָׁנִין וְאוֹלִידֵי יֵת מַהֲלָלָאֵל: י"ג וַיְהִי
 קִינָן אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־מַהֲלָלָאֵל אַרְבַּעִים שָׁנָה
 וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה וַיֹּלְדֵי בָּנִים וּבָנוֹת: וַיְחִי קִינָן
 אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־מַהֲלָלָאֵל אַרְבַּעִים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה
 מֵאוֹת שָׁנָה וַיֹּלְדֵי בָּנִים וּבָנוֹת: וַחֲזָא קִינָן בְּתֵר
 דְּאוֹלִידֵי יֵת מַהֲלָלָאֵל תְּמַנִּי מֵאָה וְאַרְבַּעִין שָׁנִין
 וְאוֹלִידֵי בָּנִין וּבָנָן: י"ד וַיְהִי כְּלַיְמֵי קִינָן עֶשְׂרֵי
 שָׁנִים וַתְּשֻׁעִים מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: וַיְהִי כְּלַיְמֵי
 קִינָן עֶשְׂרֵי שָׁנִים וַתְּשֻׁעִים מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת: וְהוּוּ
 כָּל יוֹמֵי קִינָן תְּשֻׁעִ מֵאָה וְעֶשְׂרֵי שָׁנִין וַיָּמָת: ס'
 ט"ו וַיְחִי מַהֲלָלָאֵל חֲמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁשִּׁים שָׁנָה
 וַיֹּלְדֵי אֶת־יִרְדְּ: וַיְחִי מַהֲלָלָאֵל חֲמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁשִּׁים
 שָׁנָה וַיֹּלְדֵי אֶת־יִרְדְּ: וַחֲזָא מַהֲלָלָאֵל שְׁתַּיִן וַחֲמֵשׁ
 שָׁנִין וְאוֹלִידֵי יֵת יֵרֵד: ט"ז וַיְחִי מַהֲלָלָאֵל אַחֲרֵי
 הוֹלִידוֹ אֶת־יִרְדְּ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת
 שָׁנָה וַיֹּלְדֵי בָּנִים וּבָנוֹת: וַיְחִי מַהֲלָלָאֵל אַחֲרֵי
 הוֹלִידוֹ אֶת־יִרְדְּ שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת שָׁנָה
 וַיֹּלְדֵי בָּנִים וּבָנוֹת: וַחֲזָא מַהֲלָלָאֵל בְּתֵר דְּאוֹלִידֵי
 יֵת יֵרֵד תְּמַנִּי מֵאָה וַתְּלַתֵּין שָׁנִין וְאוֹלִידֵי בָּנִין

בַּן־חֲמִשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיֹּלְדֵנָּה אֶת־שֵׁם אֶת־חָם
וְאֶת־יֶפֶת׃ וַיְהִי־נֹחַ בֶּן־חֲמִשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וַיֹּלְדֵנָּה
אֶת־שֵׁם אֶת־חָם וְאֶת־יֶפֶת׃ וַתְּהֵה נֹחַ בַּר חֲמִשׁ
מֵאָה שָׁנִין וְאוֹלִיד נֹחַ יֵת שֵׁם יֵת חָם וַיֵּת יֶפֶת׃
א וַיְהִי כִּי־הִחֵל הָאָדָם לָרֵב עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה
וּבָנֹת יָלְדוּ לָהֶם׃ וַיְהִי כִּי־הִחֵל הָאָדָם לָרֵב
עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה וּבָנֹת יָלְדוּ לָהֶם׃ וַתְּהֵה כִּד
שְׂרִיאֹו בְּנֵי אֲנָשָׁא לְמִסְגִּי עַל אֶפִי אֲרַעָא וּבְנֹתָא
אֲתִילִידוּ לֵהוֹן׃ ב וַיֵּרְאוּ בְנֵי־הָאֱלֹהִים אֶת־בָּנֹת
הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל
אֲשֶׁר בָּחֲרוּ׃ וַיֵּרְאוּ בְנֵי־הָאֱלֹהִים אֶת־בָּנֹת הָאָדָם
כִּי טֹבֹת הֵנָּה וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בָּחֲרוּ׃
וַחֲזוּ בְנֵי רִבְכָּבְיָא יֵת בְּנֹת אֲנָשָׁא אַרְי שְׂפִירִין אַנִּין
וַנְּסִיבוּ לֵהוֹן נָשִׁין מִכָּל דִּי אֲתַרְעִיאֹו׃ ג וַיֹּאמֶר
יְהוָה לֹא־יֵדֹון רוּחִי בָּאָדָם לְעַלְמָא בְּשַׁגְמָא הוּא
בְּשַׁר וְהָיוּ יָמָיו יָמֵי מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה
לֹא־יֵדֹון רוּחִי בָּאָדָם לְעַלְמָא בְּשַׁגְמָא הוּא בְּשַׁר וְהָיוּ
יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה׃ וְאָמַר יי לֹא יִתְקַים דְּרֵא
בִישָׂא הָדִין קְדָמִי לְעַלְמָא בְּדִיל דְּאֲנֹון בְּשַׁרָא
וְעוֹבְדֵיהוֹן בִּישָׂא אַרְכָּא יְהִיבֹת לֵהוֹן מֵאָה
וְעֶשְׂרִין שָׁנִין אַם יִתּוּבֹון׃ ד הַנְּפֹלִים הָיוּ בְּאַרְצֵן
בְּיָמִים הָהֵם וְגַם אַחֲרֵי־כֵן אֲשֶׁר יָבֹאוּ בְּנֵי
הָאֱלֹהִים אֶל־בָּנֹת הָאָדָם וַיִּלְדוּ לָהֶם הַמָּה
הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם אֲנָשֵׁי הַשָּׁם׃ הַנְּפֹלִים הָיוּ
בְּאַרְצֵן בְּיָמִים הָהֵם וְגַם אַחֲרֵי־כֵן אֲשֶׁר יָבֹאוּ בְּנֵי
הָאֱלֹהִים אֶל־בָּנֹת הָאָדָם וַיִּלְדוּ לָהֶם הַמָּה
הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר מְעוֹלָם אֲנָשֵׁי הַשָּׁם׃ גִּבְרִיאָ הוּו
בְּאַרְעָא בְּיוֹמָיָא הָאֲנֹון וְאַף בְּתַר כֵּן דִּי עַלְיַן בְּנֵי
רִבְכָּבְיָא לֹות בְּנֹת אֲנָשָׁא וַיִּלְדִּין לֵהוֹן אֲנֹון גִּבְרִיאָ
דְּמַעְלָמָא אֲנָשִׁין דְּשָׂמָא׃ פ

מפפור ה וַיֵּרְאוּ יְהוָה כִּי רָבָה רַעַת הָאָדָם בְּאַרְצֵן
וְכָל־יֹצֵר מַחֲשַׁבֹּת לְבָבוֹ רַק רַע כָּל־הַיּוֹם׃ וַיֵּרְא
יְהוָה כִּי רָבָה רַעַת הָאָדָם בְּאַרְצֵן וְכָל־יֹצֵר מַחֲשַׁבֹּת
לְבָבוֹ רַק רַע כָּל־הַיּוֹם׃ וַחֲזָא יי אַרְי סְגִיאַת בִּישַׁת

שביעי כה וַיְחִי מֵתוֹשְׁלַח שִׁבְעַ וּשְׁמֹנִים שָׁנָה
וּמֵאֵת שָׁנָה וַיֹּלְדֵנָּה אֶת־לֶמֶךְ׃ וַיְחִי מֵתוֹשְׁלַח שִׁבְעַ
וּשְׁמֹנִים שָׁנָה וּמֵאֵת שָׁנָה וַיֹּלְדֵנָּה אֶת־לֶמֶךְ׃ וַיְחִיָּא
מֵתוֹשְׁלַח מֵאָה וַתְּמַנֵּן וּשְׁבַע שָׁנִין וְאוֹלִיד יֵת
לֶמֶךְ׃ כו וַיְחִי מֵתוֹשְׁלַח אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־לֶמֶךְ
שְׁתַּיִם וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה וַיֹּלְדֵנָּה
בָּנִים וּבָנֹת׃ וַיְחִי מֵתוֹשְׁלַח אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־
לֶמֶךְ שְׁתַּיִם וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה
וַיֹּלְדֵנָּה בָּנִים וּבָנֹת׃ וַיְחִיָּא מֵתוֹשְׁלַח בְּתַר דְּאוֹלִיד
יֵת לֶמֶךְ שִׁבְעַ מֵאָה וַתְּמַנֵּן וַתְּרַתִּין שָׁנִין וְאוֹלִיד
בְּנִין וּבָנִין׃ לו וַיְהִי כִּי־יָמִי מֵתוֹשְׁלַח תִּשְׁעַ
וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וַתִּשְׁעַ מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת׃ וַיְהִי
כִּי־יָמִי מֵתוֹשְׁלַח תִּשְׁעַ וְשִׁשִּׁים שָׁנָה וַתִּשְׁעַ מֵאוֹת
שָׁנָה וַיָּמָת׃ וְהוּו כָּל יוֹמֵי מֵתוֹשְׁלַח תִּשְׁעַ מֵאָה
וּשְׁתַּיִן וַתִּשְׁעַ שָׁנִין וַיָּמָת׃ ס כה וַיְחִי־לֶמֶךְ שְׁתַּיִם
וּשְׁמֹנִים שָׁנָה וּמֵאֵת שָׁנָה וַיֹּלְדֵנָּה בֶּן׃ וַיְחִי־לֶמֶךְ
שְׁתַּיִם וּשְׁמֹנִים שָׁנָה וּמֵאֵת שָׁנָה וַיֹּלְדֵנָּה בֶּן׃ וַיְחִיָּא
לֶמֶךְ מֵאָה וַתְּמַנֵּן וַתְּרַתִּין שָׁנִין וְאוֹלִיד בְּר׃
כז וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ נֹחַ לְאֹמֶר ׀׀ זֶה יִנְחַמְנוּ
מִמַּעַשְׁנוֹ וּמִמַּעֲצָבוֹן יְדִינוֹ מִן־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
אַרְרָה יְהוָה׃ וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ נֹחַ לְאֹמֶר ׀׀ זֶה
יִנְחַמְנוּ מִמַּעַשְׁנוֹ וּמִמַּעֲצָבוֹן יְדִינוֹ מִן־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
אַרְרָה יְהוָה׃ וַיִּקְרָא יֵת שְׁמָה נֹחַ לְמִימְרֵי דִין
יִנְחַמְנָנָא מְעוֹבְדָנָא וּמִלֹּאוֹת יְדָנָא מִן אֲרַעָא דִּי
לְטָטָה יי׃ ל וַיְחִי־לֶמֶךְ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־נֹחַ
חֲמִשׁ וַתִּשְׁעִים שָׁנָה וּחֲמִשׁ מֵאֵת שָׁנָה וַיֹּלְדֵנָּה
בָּנִים וּבָנֹת׃ וַיְחִי־לֶמֶךְ אַחֲרֵי הוֹלִידוֹ אֶת־נֹחַ
חֲמִשׁ וַתִּשְׁעִים שָׁנָה וּחֲמִשׁ מֵאֵת שָׁנָה וַיֹּלְדֵנָּה בָּנִים
וּבָנֹת׃ וַיְחִיָּא לֶמֶךְ בְּתַר דְּאוֹלִיד יֵת נֹחַ חֲמִשׁ מֵאָה
וַתִּשְׁעִין וּחֲמִשׁ שָׁנִין וְאוֹלִיד בְּנִין וּבָנִין׃ לא וַיְהִי
כִּי־יָמִי־לֶמֶךְ שִׁבְעַ וּשְׁבַעִים שָׁנָה וּשְׁבַעִים שָׁנָה
שָׁנָה וַיָּמָת׃ וַיְהִי כִּי־יָמִי־לֶמֶךְ שִׁבְעַ וּשְׁבַעִים שָׁנָה
וּשְׁבַע מֵאוֹת שָׁנָה וַיָּמָת׃ וְהוּו כָּל יוֹמֵי לֶמֶךְ שִׁבְעַ
מֵאָה וּשְׁבַעִין וּשְׁבַעִים שָׁנִין וַיָּמָת׃ ס לו וַיְהִי־נֹחַ

אִמְחָה אֶת־הָאָדָם אֲשֶׁר־בְּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה
מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה עַד־רֶמֶשׂ וְעַד־עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי
נִחְמְתִי כִּי עֲשִׂיתֶם: וְאָמַר יְיָ אֱמַחִי יְת אֲנָשָׁא דִּי
בְּרַאתִי מֵעַל אֲפִי אֲרַעָא מֵאֲנָשָׁא עַד בְּעִירָא עַד
רַחֲשָׂא וְעַד עוֹפָא דְשִׁמְיָא אֲרִי תְבִית בְּמִימְרֵי אֲרִי
עַבְדְּתַנּוּן: ה וְגַם מִצָּא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה: וְגַם מִצָּא
חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה: וְגַם אֲשַׁכַּח רַחֲמֵינִי קָדָם יְיָ: וְגַם
מִצָּא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה: פ פ פ

קמ"ו פסוקים. אמצ"ה, יחזקיהו סימן.

אֲנָשָׁא בְּאֲרַעָא וְכָל יִצְרָא מִחֻשְׁבַּת לְבָהּ לְחוּד בִּישׁ
כָּל יוֹמָא: וַיִּנְחָם יְהוָה כִּי־עָשָׂה אֶת־הָאָדָם
בָּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֶל־לְבוֹ: וַיִּנְחָם יְהוָה כִּי־עָשָׂה
אֶת־הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֶל־לְבוֹ: וְתַב יְיָ
בְּמִימְרָה אֲרִי עַבְד יְת אֲנָשָׁא בְּאֲרַעָא וְאָמַר
בְּמִימְרָה לְמַתְבַּר תְּקַפְהוֹן כְּרַעוּתָהּ: ז וַיֹּאמֶר
יְהוָה אִמְחָה אֶת־הָאָדָם אֲשֶׁר־בְּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי
הָאֲדָמָה מֵאָדָם עַד־בְּהֵמָה עַד־רֶמֶשׂ וְעַד־עוֹף
הַשָּׁמַיִם כִּי נִחְמְתִי כִּי עֲשִׂיתֶם: וַיֹּאמֶר יְהוָה

הפטרה לפרשת בראשית בישיבה פרק מב

מב ה כֹּה־אָמַר הָאֵל יְהוָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיחֵם רַקַּע הָאָרֶץ וְצֹאצְאֶיהָ נָתַן נִשְׁמָה לְעַם עַלְיָהּ
וְרוּחַ לְהַלְכִים בָּהּ: י אֲנִי יְהוָה קְרֹאתֶיךָ בְּצַדֵּק וְאֶחֱזַק בְּיָדְךָ וְאֶצְרָךְ וְאֶתְנַדְּ לְבָרִית עִם לְאֹר גּוֹיִם:
ז לִפְקֹחַ עֵינַיִם עוֹרוֹת לְהוֹצִיא מִמִּסְגָּר אֶפְסִיר מִבַּיִת כְּלָא יִשְׁבִי חֶשֶׁד: ח אֲנִי יְהוָה הוּא שְׁמִי וְכִבְדִּי
לְאַחַר לֹא־אֶתֵּן וְתִהְלֶתִי לְפָסִילִים: ט הָרֵאשִׁנוֹת הִנֵּה־בָאוּ וְחִדְשׁוֹת אֲנִי מִגִּיד בְּטָרָם תִּצְמַחְנָה
אֲשַׁמִּיעַ אֶתְכֶם: י שִׁירוּ לַיהוָה שִׁיר חֲדָשׁ תִּהְלְתוּ מִקְצֵה הָאָרֶץ יוֹרְדֵי הַיָּם וּמְלֹאֵי אֵיִם וַיִּשְׁבִּיחֵם:
יא יִשְׂאוּ מִדְּבַר וְעָרְוּ חֲצָרִים תִּשָּׁב קִדְר יִרְנֹו יִשְׁבִי סֹלַע מְרֹאשׁ הַרִים יִצְחָחוּ: יב יִשְׂמוּ לַיהוָה כְּבוֹד
וְתִהְלְתוּ בְּאֵיִם יִגִּידוּ: יג יְהוָה כְּנִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יַעִיר קִנְיָה יִרְיעַ אֶף־יִצְרִיחַ עַל־אֵיבָיו
יְתַנַּבֵּר: יד הַחֲשִׁיתִי מַעוֹלָם אַחֲרִישׁ אֶתְאַפֵּק בְּיֹולְדָה אֶפְעָה אֶשֶׁם וְאֶשְׂאָף יָחַד: טו אַחֲרִיב הַרִים
וְנִבְעוֹת וְכָל־עֲשָׂנָם אוֹכִישׁ וְשִׁמְתִי נְהֹרֹת לְאֵיִם וְאֶנְגְּמִים אוֹכִישׁ: טז וְהוֹלַכְתִּי עוֹרִים בְּדֶרֶךְ לֹא
יָדְעוּ בְּנֵי־תִיבּוֹת לֹא־יָדְעוּ אֲדַרְיִכֶם אֲשִׁים מִחֶשֶׂד לִפְנֵיהֶם לְאֹר וּמַעֲקָשִׁים לְמִישׁוֹר אֱלֹה הַדְּבָרִים
עֲשִׂיתֶם וְלֹא עֹבְדִיתֶם: יז נִסְגוּ אַחוֹר יִבְשׁוּ בְּשֵׁת הַבְּמֹתִים בַּפֶּסֶל הָאֲמָרִים לְמַסְכַּה אַתֶּם אֱלֹהֵינוּ:
יח הַחֲרָשִׁים שִׁמְעוּ וְהַעוֹרִים תְּבִיטוּ לְרֹאוֹת: יט מִי עוֹר כִּי אִם־עַבְדִּי וְחַרַשׁ כְּמִלְאָכִי אֲשַׁלַּח מִי
עוֹר כְּמִשְׁלָם וְעוֹר כְּעַבְד יְהוָה: כ רֹאוֹת רַבּוֹת וְלֹא תִשְׁמַר פְּקוּחַ אוֹנִים וְלֹא יִשְׁמַע: כא יְהוָה חֲפֵץ

לְמַעַן צַדִּיקוֹ יִגְדִיל תּוֹרָה וַיֹּאדִיר:

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחי

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש